

Strateški razvojni dokument mestne občine Velenje

- kratko besedilo (*Executive Summary*) -

Velenje, oktober 2008

MO VELENJE V LETU 2025

Mestno občino Velenje bo odlikovalo razvito gospodarstvo, ki bo temeljilo na inovativnosti visoko usposobljenih strokovnjakov, zlasti na področju raziskav, oblikovanja ter sodobnih tehnologij, ki bodo predvsem okoljsko in energetske prijazne.

Privlačna bivalna klima v smislu prijaznosti in tolerantnosti prebivalcev ter okoljske vzdržnosti, bo ob visoki kakovosti življenja v smislu možnosti za kulturno in športno udejstvovanje ter odlični infrastrukturni vpetosti v okolje, pritegovala tako naselitev ustvarjalnih ljudi, kakor tudi turistične tokove.

**Župan mestne občine Velenje
gospod Srečko Meh**

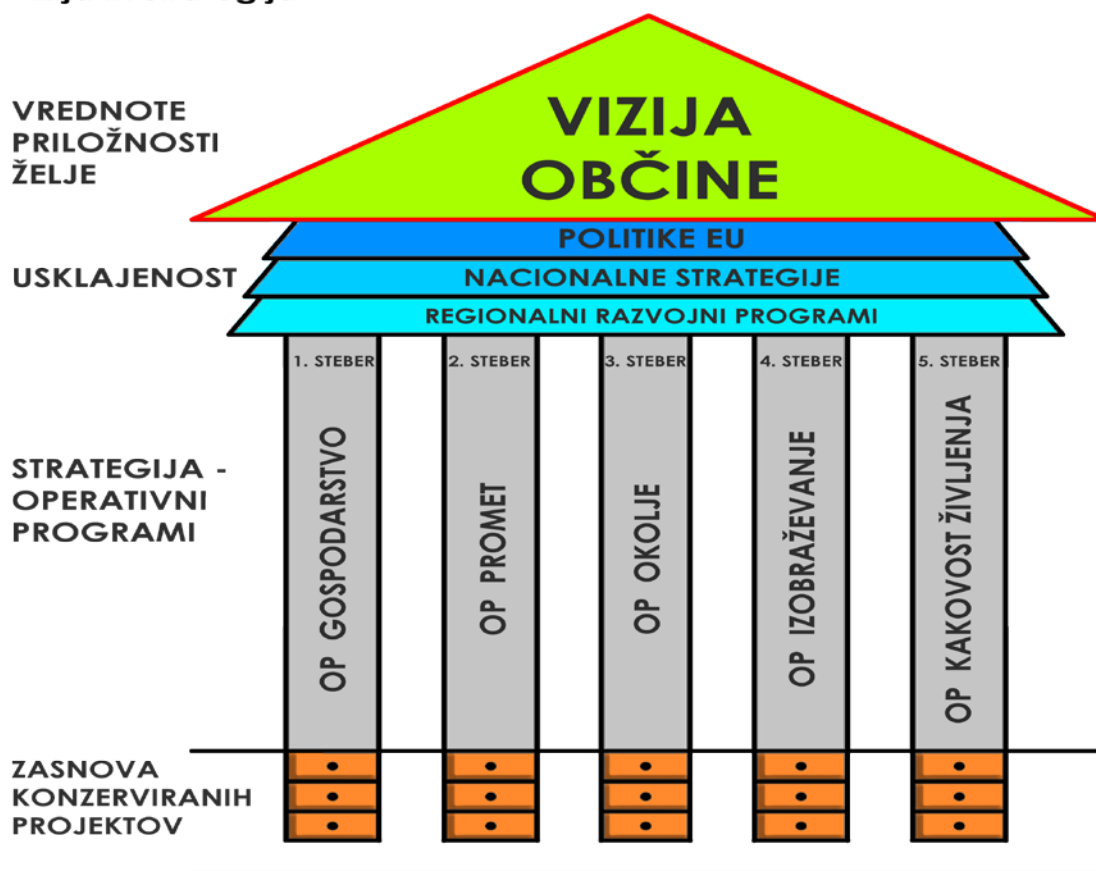
Velenje, oktober 2008

Prof. Dr. Ferik & Partner d.o.o.
Management consultants
München • Maribor

vizija in strategija občine

PROJEKT VIS:

1. Analiza obstoječega stanja (analize, ankete...)
2. Priprava vizije občine
3. Zasnova operativnih programov
4. Usklajenost vizije in OPP s politikami EU in nacionalnimi strategijami ter programi
5. Zasnova projektov - moderacija idejnih zasnov za projekte na zalogo

Vsebina

Uvod.....	5
1 Analiza stanja.....	6
1.2 Analiza elementov konkurenčnosti občine	9
1.2.1 Gospodarstvo	12
1.2.2 Promet in komunikacije	16
1.2.3 Okolje.....	19
1.2.4 Izobraževanje	21
1.2.5 Kakovost življenja	22
1.3 Proračunska analiza mestne občine Velenje	26
Analiza prihodkov MO Velenje v primerjavi z nekaterimi podobno velikimi občinami v RS v zadnjih 7 letih.....	26
Analiza odhodkov MO Velenje v primerjavi z nekaterimi občinami v RS	31
2.1 Umeščenost v funkcionalno ekonomsko regijo: komplementarnost in konkurenčnost z ostalimi občinami v regiji	36
3 Vizija nadaljnjega razvoja občine.....	41
3.1 Vrednote prebivalcev občine	41
3.2 Vizija prebivalcev občine	42
3.3 Blagovna znamka občine	45
4 Usklajenost vizije s politikami EU in nacionalnimi strategijami ter programi.....	48
4.1 Ključni cilji v razvojnih dokumentih Republike Slovenije.....	48
4.2 Primerjava prioritet v državnih razvojnih dokumentih in NRP občine Velenje 2005 - 2009	51
5 Ključni cilji občine Velenje z zasnovo operativnih programov.....	53
5.1 Cilji in zasnova OP I. steber: gospodarstvo	53
5.2 Cilji in zasnova OP II. steber: promet.....	58
5.3 Cilji in zasnova OP III. steber: okolje.....	61
5.4 Cilji in zasnova OP IV. steber: izobraževanje	64
5.5 Cilji in zasnova OP V. steber: kakovost življenja.....	66
6 Vpeljava kazalnikov za spremljanje izvajanja strateškega razvojnega dokumenta 69	
6.1 Nabor kazalnikov	69
6.2 Grafični prikaz kazalnikov.....	72
Oblikovanje agregatnih indeksov po področjih OP za obdobje 2007 - 2025	72

Uvod

Za uspešnejši razvoj občine je potrebno izvesti pet korakov in sicer:

- oblikovanje vizije in strategije razvoja občine,
- izgrajevanje zaupanja v občino,
- vzpostavitev partnerstev v različnih smereh in ravneh,
- pritegovanje ključnih dejavnikov, pomembnih za razvoj ter
- izvedba projektov, ki podpirajo razvojne cilje občine.

Pri tem mora biti na prvem mestu vizija in strategija, saj je le-ta ključnega pomena za nadaljnji razvoj. Strategija umešča konkretne projekte v ciljno usmerjeno sinergijsko celoto, zato predstavlja izvedba projektov šele zadnji izvedbeni korak. V praksi se v večini primerov dogaja ravno obratno in je izvedba projektov na prvem mestu, kar zmanjšuje verjetnost uspešnosti projektov in možnosti za razvoj mesta.

S strategijo dobi občina odgovore na naslednja vprašanja:

- Kdo so pomembni subjekti za razvoj občine?
- Kakšno je stanje na različnih področjih (gospodarske dejavnosti, družbene dejavnosti, okolje in prostor, ...)?
- Katere so razvojne priložnosti in kakšni so razvojni primanjkljaji?
- Kakšni so cilji in prednostne naloge razvoja občine?
- S kakšnimi ukrepi se lahko dosežejo cilji?
- Kateri projekti vodijo do zastavljenih ciljev?

Ključnega pomena je tudi merjenje napredka, v okviru katerega z naborom indikatorjev sprti merimo uresničevanje razvojne strategije.

Ta ključni in temeljni razvojni dokument mestne občine Velenje upošteva:

- svetovne trende,
- najnovejša teoretična in empirična dognanja na področju strateškega načrtovanja mest in lokalnih skupnosti,
- izkušnje uspešnih mest in krajev v Evropi,
- državne dolgoročne razvojne programe (vladna Resolucija o državnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023, Strategija razvoja slovenskega podeželja,...),
- vrednote, mnenja in potrebe lokalnih prebivalcev,
- mnenja občinske uprave,
- mnenja posameznikov, ki so vpeti v razvoj kraja,
- možne vire države in EU za financiranje razvoja občine.

1 Analiza stanja

Občina se mora najprej zavedati svoje začetne pozicije, vedeti mora torej, kje se trenutno nahaja, zato pa je potrebna analiza stanja. Odgovoriti mora na pomembna strateška vprašanja, opredeliti svoje prednosti ter si prizadevati za odpravo pomanjkljivosti. V ta namen je treba preučiti konkurenčnost in razpoložljiv kapital občine, privlačnost lokacije ter pomembnost gospodarskega in družbeno-političnega okolja. **Uspešna občina je tista, ki je učinkovita in uspešno tekmuje z drugimi za resurse privatnega in javnega sektorja, neuspešno občino pa opredeljujejo padanje populacije in zaposlenosti oz. nesposobnost odpravljanja socialnih in ekonomskih problemov.**

Cilj večje konkurenčnosti občine pa ni samo boljša mednarodna in regionalna pozicija, temveč tudi povečanje specifičnih lokalnih faktorjev, ki nadalje izboljšujejo ekonomsko konkurenčnost, omogočajo ustrezno kakovost življenja posameznikov in socialnih skupin, povečujejo ekonomsko in socialno kohezijo ter zagotavljajo integracijo občine v urbane in regionalne mreže, institucije ter združenja.

1.1 Nosilci in udeleženci priprave strateškega razvojnega dokumenta ter metodologija

Nosilci in udeleženci priprave strateškega razvojnega dokumenta

Pri izdelavi tega strateškega razvojnega dokumenta mestne občine Velenje so sodelovali:

- Nosilec projekta:
 - Prof. Dr. Ferk & Partner d.o.o., Management Consultants, München – Maribor – Ljubljana:
Gregorčičeva ul. 4; 2000 Maribor
www.ferk-partner.si
 - mag. Bojan Mažgon
 - prof. dr. Vito Bobek
 - prof. dr. Hans Ferk
 - mag. Jasmina Ferk
 - Anita Maček, univ.dipl.oec.
 - Nada Bicman, univ.dipl.oec.
 - Andreja Črnčič, univ.dipl.oec.
- Župan in uprava občine Velenje:
 - g. Srečko Meh, župan
 - ga. Andreja Katič, direktorica občinske uprave
 - Strokovne službe občinske uprave:
 - ga. Alenka Rednjak, vodja urada župana in splošnih zadev

- g. Anton Brodnik, vodja urada za gospodarske javne službe
 - ga. Amra Kadrič, vodja urada za gospodarstvo in finance
 - g. Marko Vučina, vodja urada za okolje in prostor
 - g. Darko Lihteneker, vodja urada za negospodarske javne službe
 - g. Maks Alič, vodja urada za stanovanjsko gospodarstvo
 - ga. Tanja Ževart, notranji revizor
 - ga. Karla Sitar, vodja projektne skupine
 - ga. Helena Knez, projektni vodja
 - g. Rok Matjaž, projektni vodja
 - g. Goran Semečnik, višji svetovalec v uradu za okolje in prostor
 - ga. Judita Zager, višja svetovalka za finance
 - g. Dušan Dolinar, višji svetovalec za vzgojo in izobraževanje
 - ga. Cvetka Ažman, urad za negospodarske javne službe
 - ga. Blaženka Čujež, urad za stanovanjsko gospodarstvo
 - g. Slavko Hudarin, vodja TIC
- in ostali strokovni sodelavci občinske uprave
- Prebivalci občine Velenje
 - Prebivalci sosednjih občin in drugih krajev v RS.

Metodologija

Metodološko smo strateški dokument izdelali v naslednjih korakih:

1. izvedba strukturiranega vprašalnika (40 poglobljenih vprašanj s podvprašanji) pri 114 posameznikih, ki so vpeti v razvoj občine oz. nadpovprečno sodelujejo pri aktivnostih v občini,
2. izvedba terenske ankete o zadovoljstvu prebivalcev občine Velenje na vzorcu 108 naključno izbranih udeležencev,
3. izvedba telefonske ankete o prepoznavnosti občine Velenje v sosednjih občinah na vzorcu 77 naključno izbranih udeležencev,
4. izvedba telefonske ankete o prepoznavnosti občine Velenje v Sloveniji na vzorcu 83 naključno izbranih udeležencev,
5. analiza obstoječih statističnih kazalnikov in drugih podatkov za občino Velenje in izbrane slovenske občine,
6. izvedba delavnic o predlagani viziji, ciljih in potrebnih ukrepih z občinsko upravo in s posamezniki, ki so vpeti v razvoj občine oz. nadpovprečno sodelujejo pri aktivnostih v občini.

Finančna analiza prihodkov in odhodkov občine vključuje naslednje kategorije:

1. Analiza prihodkov občine od leta 2000 - 2007 z vseh vidikov:
 - tekoči prihodki
 - kapitalski prihodki
 - davčni prihodki (dohodnina, premoženje, storitve)

- donacije
 - nedavčni prihodki (takse ipd.)
 - transferni prihodki (dotacije države)
 - zadolževanje občine
2. Analiza odhodkov občine (2000 - 2007) z vidikov:
- odhodki za delovanje uprave
 - odhodki za javni red in varnost
 - odhodki za gospodarske dejavnosti (promet)
 - odhodki za varstvo okolja (ravnanje z odpadki, čiščenje odpadnih voda)
 - odhodki za stanovanjsko dejavnost in prostorski razvoj
 - odhodki za rekreacijo in kulturo
 - odhodki za šolstvo
 - odhodki za socialno varnost

Vsi podatki so preračunani kot odhodki na prebivalca, kar ponudi ustrezne primerjave z ostalimi občinami v Sloveniji - komparativna analiza z 10 primerljivimi občinami iz celotne Slovenije.

V finančni analizi so predstavljeni tudi nekateri kazalniki kot so:

- stopnja finančne povezanosti občinskega proračuna z državnim proračunom,
- stopnja investicijske naravnosti proračuna,
- zadolževanje občine.

1.2 Analiza elementov konkurenčnosti občine

Ključni razvojni problemi pred 15 leti in danes

Prebivalci so odgovore na vprašanje, kakšni so bili po njihovem mnenju **ključni ekonomski in socialni problemi v občini Velenje pred približno 15 leti**, strnili v 5 vsebinskih sklopov:

- o prometne povezave: prometne povezave (34x), komunikacijske povezave (13x);
- o odnos do okolja (31x), ekološki problemi (3x) premalo prostora (7x), komunala (5x);
- o neprimerna gospodarska struktura, slabo gospodarsko in socialno stanje: gospodarstvo bazira na velikih podjetjih (17x), brezposelnost (12x), socialno stanje (7x), slabo razvito malo gospodarstvo (7x), stanovanjski problemi (13x), slab turistični razvoj (5x), izguba južnega trga (4x), propad podjetij (3x), pomanjkanje zanimanja za kmetijske dejavnosti (2x),
- o izobrazbena struktura (23x), premalo priložnosti za mladi kader (7x);
- o upravni problemi: pomanjkanje razvojnih vizij (3x), ni strategije razvoja (3x), pozno sprejemanje odločitev (3x), potrebno je več sodelovanja med kadri, ki zasedajo ključna mesta na občini, v gospodarstvu in občani (2x), upravna struktura (2x);
- o priseljivanje iz sosednjih držav (8x), nacionalna nestrpnost.

Na vprašanje, kateri so po njihovem mnenju **ključni razvojni primanjkljaji (slabosti) v občini sedaj**, pa prebivalci odgovarjajo:

- o prometne povezave: slabe prometne povezave (44x), komunikacijske povezave;
- o gospodarski problemi: nizka podpora malim podjetjem z visoko dodano vrednostjo (8x), še vedno vse bazira na treh močnih družbah, ki se ne prilagajajo globalizaciji (4x), industrija (4x), prevelika gospodarska odvisnost, gospodarstvo odhaja v hitreje razvijajoče se občine, premalo delovnih mest (3x), zaprtost obstoječega gospodarstva (3x), pomanjkanje gospodarstvu namenjenega prostora (2x), premalo investitorjev (2x), kadrovski problemi: pomanjkanje kadrov (7x), nizka izobrazbena struktura (7x), človeški viri, premalo strokovnih kadrov (5x), beg možganov (2x), razno: premajhno zanimanje za kulturo (5x), socialno stanje (2x), pomanjkanje varovanih stanovanj za starejše občane (2x).

Tabela: Ključni razvojni problemi občine Velenje pred 15 leti in danes

Pred 15 leti	Danes
<ul style="list-style-type: none">o Prometne povezaveo Odnos do okoljao Gospodarski problemi: neprimerna gospodarska struktura, slabo gospodarsko	<ul style="list-style-type: none">o Prometne povezaveo Gospodarski problemi: nizka podpora MSP,...o Kadrovski problemi, izobrazbena struktura

in socialno stanje o Kadrovski problemi, izobrazbena struktura o Upravni problemi o Priseljevanje	
--	--

Osnovnih problemov pred 15 leti je bilo več (6) kot danes (3), se pa na prvem mestu v obeh obdobjih pojavljajo slabe prometne povezave. Odnos do okolja za prebivalce ne predstavlja več problema in je izginil iz seznama. Naslednja dva problema pa sta spet enaka: gospodarski in kadrovski problemi.

Razvojne priložnosti in nevarnosti

Nadpovprečno angažirani prebivalci so odgovore na vprašanje, katere so **razvojne priložnosti** občine Velenje, strnili v naslednje vsebinske sklope:

- o turizem: turizem (54x), jezero + zaledje (5x), dopolnilne dejavnosti na kmetijah (5x), nadgrajevanje, sodelovanje med institucijami, povezovanje (Saša...), izmenjave izkušenj, kulturni turizem, folklorni festival, festivali, športni turizem oz. ciljni turizem za skupine, vseslovensko znana prireditvev Pika Nogavička (poizkusiti izkoristiti svetovno znano blagovno znamko in urediti npr. park: Svet Pike Nogavičke);
- o človeški viri, znanje, raziskave, inovativnost: izobraževanje, razvoj človeških virov (36x), znanstveno raziskovalna dejavnost, tehnološki centri, ambiciozni kadri, trženje intelektualnih znanj, sposobnosti, inovativnost, inovativne tehnologije, IKT (27x);
- o gospodarstvo (19x), majhna in srednja podjetja, obrt, podjetništvo (21x), industrija (13x) malo gospodarstvo / podjetništvo (20x), obrt (5x), trgovina (2x), storitvene dejavnosti (2x),
- o energetika, alternativni viri (22x);
- o šport, rekreacija, športne prireditve (21x);
- o kultura: (14x), gledališče, galerije, mesto moderne, barok, kultura komuniciranja;
- o struktura mesta, prostorski razvoj (usklajen in poenoten) (13x), prostorska prevetritev mesta (nove vsebine), multikulturnost, prijetno mesto za vzgojo otrok, dobra družbena infrastruktura;
- o ostalo: ekologija (2x), dobra lokacija občine, boljša izkoriščenost degradiranih zemljišč – prenos lastništva na občino, povezovanje s sosednjimi občinami, prometna povezanost.

Razvojne priložnosti smo preverili tudi na vzorcu 108 naključno izbranih anketirancev v Velenju (starost: do 25 let = 33x, 25 – 60 let = 68x, nad 60 let = 7x; spol: Ž = 51x, M = 58x). Naključno anketirani prebivalci zaznavajo naslednje razvojne priložnosti:

- o turizem, turistični objekti (33x), kmečki turizem;
- o gospodarstvo: podjetništvo (13x), trgovine, trgovski centri (5x), gospodarstvo (4x), nova tehnologija (3x), industrija (2x), storitve (2x), športne trgovine, termoelektrarna, možnost zaposlitve upokojujencev pri 60ih letih; mladi, zaposlitev mladih (3x);

- šport: šport, športne aktivnosti (jezero, drsališče) (7x), kopališče (3x);
- kultura, kulturne prireditve, festivali (na jezeru), glasba, gledališče, umetnost 6x, prepoznavnost (4x), kulturna društva, ki bi povečala prepoznavnosti, zabava, diskoteke, nočni lokali (4x), kino, karneval;
- prometne povezave: avtocestna povezava (4x), ceste;
- ostalo: šola, izobraževalni centri (2x), stanovanja za mlade družine (2x), izgradnje bloka (6x).

Razvojne priložnosti Velenja smo prav tako preverili z anketo v sosednjih občinah (št. anketirancev: 77, starost: do 25 let – 19x, 25-60 let – 34x, nad 60 let – 24x; spol: M – 39x, Ž – 38x; občine: Šoštanj, Mozirje, Žalec, Polzela, Braslovče, Ljubno, Podgorje). Na vprašanje, kje vidijo priložnosti v prihodnjih letih za Velenje, so odgovorili:

- športni in kulturni turizem (22x),
- energetika (14x),
- ohranjanje tradicije v zvezi s premogovništvom (7x),
- inovativne tehnologije (5x),
- ne vem (4x),
- športno rekreacijsko in vadbeno središče (3x),
- glasbeno-kulturni center (3x),
- univerzitetno središče (2x),
- bolnica (2x),
- jezero – camping (2x).

Razvojne priložnosti Velenja smo preverili tudi z anketo v drugih slovenskih občinah (št. anketirancev: 83, Starost: do 25 let – 21x, 25-60 let – 37x, nad 60 let – 25x; spol: M – 40 x, Ž – 43 x; občine: Slovenj Gradec 16 x, Maribor 14x, Kranj 12x, Ljubljana 11x, Celje 12x, Koper 8x, Nova Gorica 4x, Murska Sobota 3x, Novo Mesto 3x). Na vprašanje, kje vidijo priložnosti v prihodnjih letih za Velenje, so odgovorili:

- turistična infrastruktura, ponudba, prireditve na prostem (19x),
- ne vem (12x),
- športni in rekreativni turizem okoli jezer (15 x), športne igre, tekmovanja,
- industrija (12x), širitev Gorenja (7x),
- okrepitev storitvenega gospodarskega sektorja.

Nadpovprečno angažirani prebivalci so odgovore na vprašanje, katere so skrite **nevarnosti** glede prihodnjega razvoja občine Velenje, strnili v naslednje vsebinske sklope:

- demografski dejavniki: dobri kadri, pomanjkanje znanja, beg možganov (15x), demografski dejavniki (14x), beg mladih iz občine, odseljevanje prebivalstva (8x), staranje prebivalstva, starostna neuravnovešenost (5x), večnacionalna struktura prebivalstva, nestrpnost (3), pretirano priseljevanje nekvalificiranega kadra iz bivših balkanskih držav;
- okoljski problemi: okolje/varstvo okolja (22x), preveliko favoriziranje energetike in s tem degradacija okolja, nesistematična in nepremišljena

- izrabna prostora (5x), neustrezno postavljena avtocesta (škoda za razvoj turizma ob jezeru);
- državna, regionalna in lokalna politika, upravni problemi: (neenotna) lokalna politika (24x), zakonodaja (8x), regionalizacija (8x), razprtije med strankami (3x), osebni interesi / lokalna politika ni povezovalac interesov gospodarstva in potreb prebivalstva (2x), preprečevanje določenega projekta le, ker ga je predlagala napačna politična opcija (2x).
- gospodarski dejavniki: odvisnost od 2-3 večjih gospodarskih družb (8x), neustrezno trženje (5x), zaprtje rudnika, problem Gorenja – nevarnost velike brezposelnosti (3x), pomanjkanje lastne kmetijske proizvodnje / samozadostnost (3x), zlom gospodarstva, stagnacija (2x);
- prometna in komunikacijska infrastruktura: zastarela prometna infrastruktura, slabe povezave (11x);
- razno: premajhna skrb za starejše in invalide (2x), premalo atraktivnih stanovanjskih lokacij za kvalitetne kadre.

1.2.1 Gospodarstvo

Po mnenju prebivalcev so **gospodarskega razvoja najbolj potrebni naslednji predeli** občine:

- Center mesta, Kardeljev trg (13x).
- KS Staro Velenje (12x).
- Krajevne skupnosti: KS Gorica (7x). Šentilj (4x) KS Stara vas (2x) Pesje z okolico (2x) KS Desni breg (2x). KS Kavče (3x), KS Bevče (2x), Šalek (2x), Vaške KS (3x), KS Škale (2x). KS Vinska gora. Podkraj (1x). Lipje (1x).
- Predeli ob jezerih (6x).
- Celotna MOV (3x).
- Razno: poslovni kompleks, poslovne cone (3x), področje vrtičkov ob celjski cesti (1x), Paški Kozjak, vse večstanovanjske soseske, predeli ob vpadnicah - težja prometna dostopnost, odrezanost od KS, okolica turistično rekreacijskega centra.

Prebivalci izpostavljajo naslednje **konkurenčne prednosti občine Velenje** v primerjavi s sosednjimi občinami v regiji:

- naravne danosti: naravne priložnosti, premog (31x), lokacija, prostorske kapacitete (17x), obširna zemljišča na področju premogovnika,
- gospodarski dejavniki: odnos lokalne skupnosti do gospodarstva (11x), razvita infrastruktura, dobra tehnološka opremljenost (5x), velika podjetja (5x), dobro ime tovarne Gorenje, RR oddelki v večjih podjetjih, inovacijska dejavnost, gradnja novih poslovnih con, vodstvo občine povezano z gospodarstvom,
- človeški dejavnik: zainteresiranost posameznikov (11x), izobraževalne ustanove (6x), kadrovski potencial (6x),
- povezanost občine z ostalimi kraji (2x),
- turizem.

Najpomembnejša **gonila gospodarskega razvoja občine** predstavljajo po mnenju prebivalcev naslednje kategorije:

- o Gorenje (56x),
- o Energetika, Premogovnik (51x),
- o malo gospodarstvo, mala podjetja (10x),
- o ljudje (10x),
- o TEŠ (7x),
- o izobraževanje (4x),
- o Vegrad (3x),
- o kovinsko predelovalna industrija (2x),
- o velika podjetja (2x),
- o projektno razvojna skupina MO Velenje (2x).

Na temelju vprašalnika so prebivalci numerično ocenjevali naslednje kategorije s področja gospodarstva:

Tabela: Numerično ocenjevanje kategorij na področju gospodarstva

Ocenjevana kategorija	Ocena
Vključenost občine pri vzpostavljanju stikov s potencialnimi investitorji doma in v tujini	2,66
Ocena ponudbe delovnih mest v občini	2,83
Podpora nastanku delovnih mest za Y generacijo	NE = 37,2% DA = 62,8%
Zadovoljstvo s stanjem na področju ponudbe stanovanj v občini	2,96
Kako ste zadovoljni z izkoriščenostjo potenciala kmetijske proizvodnje?	2,90
Ocena turistične ponudbe v občini	3,0
Ocena stanja in ponudbe malega gospodarstva v občini!	2,85

Glede vključenosti občine pri **vzpostavljanju stikov s potencialnimi investitorji** predlagajo občani več pomoči pri pridobivanju EU sredstev (3x), izboljšavo prometnih povezav (3x), pritegnitev inovativne proizvodnje (2x), več iniciativnosti, več poguma, več povezanosti, sofinanciranje malih projektov, sodelovanje z zelenimi mesti v EU, večjo promocijo.

Pri **ponudbi delovnih mest v občini** nadpovprečno angažirani občani pogrešajo predvsem možnosti zaposlitev za mlade intelektualce, za ljudi z višjo izobrazbo (22x), kvalitetna delovna mesta, zahtevna delovna mesta in bolj plačana delovna mesta (11x), večjo raznolikost ponudbe delovnih mest (4x), možnost zaposlitve na področju kulture (2x), delovna mesta v storitvenih dejavnostih (2x), delovna mesta za nekvalificirane delavce, več delovnih mest za ženske, več sodelovanja med iskalci zaposlitve in delodajalci, več sodelovanja s šolami, invalidska podjetja, štipendije, možnost samostojne zaposlitve z ugodnimi pogoji.

Dobra tretjina prebivalstva ne podpira **nastanka delovnih mest za generacijo nad 65 let**. Glavni argument je, da so takrat že prestari in da že tako mladi težko

dobijo zaposlitev (34x). Tisti, ki nastanek tovrstnih delovnih mest podpirajo, pa vidijo priložnosti v svetovanju gospodarskim subjektom, intelektualnem svetovanju,... (8x), v izobraževalnem procesu, v stikih z mladimi – prenos izkušenj, mladinski center (6x), pri zaposlovanju prezgodaj upokojenih rudarjev (4x), v socialnem skrbstvu (3x), v turizmu (2x), v zdravstvu (2x), delu na domu, otroškem varstvu, intelektualnih delih, finančni analitiki oz. na področjih, ki zahtevajo izkušnje.

Glede **ponudbe stanovanj** v občini zaznavajo prebivalci kot največje probleme predvsem premalo možnosti za individualno gradnjo, pomanjkanje parcel (16x), predraga stanovanja (7x), premalo velikih stanovanj (2x), ni novih stanovanj (2x). Med predlogi navajajo več neprofitnih stanovanj (6x), lažjo dostopnost mladim družinam (5x), domove za starejše občane, varovana stanovanja za starejše občane (4x) ter izkoristek možnosti za širitev parcel za individualne gradnje v hribih.

Glede **izkoriščenosti potenciala kmetijske proizvodnje**, ki ga ocenjujejo z oceno 2,90, pa vidijo priložnosti na področju dopolnilne dejavnosti (17x), ekološko pridelavo, bio-kmetovanje (14x), turizmu na kmetijah (7x), trženju produktov (6x), ustvarjanju blagovne znamke (5x), prireditvah (2x), vlaganju v ribištvo (2x), pašnikih na prostem, živinoreja (2x), več mesne proizvodnje, izkoriščanje toplotne energije (TEŠ), vrtnarstvu, pospeševanju rasti malih kmetij, povezovanju/združevanju kmetijskih površin, več promocije in pomoči, podpori mladim kmetom pri investicijah.

Glede stanja in **ponudbe malega gospodarstva** pogrešajo prebivalci subvencije za določene dejavnosti (13x), manjše obrtne dejavnosti: čevljarstvo, šiviljstvo, ... (10x), storitve (7x), konkurenco (2x). V tej smeri predlagajo boljše pogoje delovanja najmanjših podjetnikov (4x), večjo podporo občine pri ustanavljanju malih podjetij, cenejše parcele, tehnološki park, varstvo otrok na domu, inkubatorje, razvojni center.

Turizem

Kot **glavne probleme v turistični ponudbi** navajajo nadpovprečno angažirani občani večjo vključenost občanov (15x), promocijo (13x), prenočišča (11x), odmevne kulturne prireditve (4x), izobraževanje (4x), dobre gostilne (4x), kmečki turizem, turizem (4x), obisk občanov na prireditvah (3x), več aktivnosti v povezavi z jezerom (2x), poletni bazen (2x), več dogodkov na odprtem prostoru, zabaviščne parke, celostno podobo, boljše izkoriščanje obstoječih potencialov, oživitvev TRC – Velenje, povezava med Dobrno, Velenjem, Topolšico, Golte, Zgornjo savinjsko dolino.

Prebivalci menijo, da v občini obstajajo **naslednje turistične oz. kulturne zanimivosti, ki bi jih bilo potrebno obnoviti oz. nanje opozoriti:**

- Vila Bianca (16x), Grad Turn (12x), Šaleški grad - obnova ni dovolj, ampak s ponudbo približati ljudem (9x), staro Velenje (7x), Velenjski grad (6x), kotalkališče, jezero, ugrezninsko področje, korzo okrog jezera, letni kino.

Prebivalci menijo, da so za občino **najbolj značilni naslednji ljudski običaji:**

- skok čez kožo(28x), Pikin festival (3x), pustni karneval (3x), martinovanje, Florjanovo, narodni plesi, kresovanje, jajčarija.

Za občino bi naj bile **najbolj značilne naslednje jedi:**

- rudarska malica (5x), klobasa in kruh, knapovska jed (5x), burek (2x), potica, krompirjeva juha, goveja juha, žganci, dunajski zrezek, palačinke Pike Nogavičke, cesarski praženec, krača, golaž, vampi, pasulj.

Domačini bi gostu, ki je prvič v občini **na enodnevnem obisku, pokazali naslednje:**

- Muzej premogovništva (51x), Velenjski grad (49x), sprehod ob jezeru (19x), kosilo v vili Herberstein (17x), mesto z vsemi podrobnostmi (16x), Restavracija Jezero (12x), Šaleški grad (10x), Muzej Velenje (8x), stari del Velenja (5x), Titov trg (5x), Kavčnikova domačija (3x), Hotel Razgoršek, sprehod na Koželj, Cerkev, Šaleška planinska pot, knjižnica.

Turistično privlačnost Velenja smo prav tako preverili z anketo v sosednjih občinah (Št. anketirancev: 77, starost: do 25 let – 19x, 25-60 let – 34x, nad 60 let – 24x; spol: M – 39x, Ž – 38x; občine: Šoštanj, Mozirje, Žalec, Polzela, Braslovče, Ljubno, Podgorje). Povprečna ocena turistične ponudbe v Velenju znaša 2,42. Na vprašanje, po kaj bi se odpravili oz. kaj bi počeli v Velenju, pa so odgovorili:

- v tovarno Gorenje po belo tehniko (29x), na ogled premogovniškega muzeja (20x), na športno prireditev: rokomet (7x), nogomet (5x), smučarski skoki (3x), na prireditev: Pikin festival (4x), Skok čez kožo (7x), na obisk k sorodstvu (6x), ne vem (3x), na ogled gradu (3x), na jezero (2x).

Turistično privlačnost Velenja smo preverili tudi z anketo v slovenskih občinah (št. anketirancev: 83, starost: do 25 let – 21x, 25-60 let – 37x, nad 60 let – 25x; spol: M – 40x, Ž – 43x; občine: Slovenj Gradec 16x, Maribor 14x, Kranj 12x, Ljubljana 11x, Celje 12x, Koper 8x, Nova Gorica 4x, Murska Sobota 3x, Novo Mesto 3x). Turistično ponudbo Velenja so ocenili s povprečno oceno 2,86. Na vprašanje, po kaj bi se odpravili oz. kaj bi počeli v Velenju, pa so odgovorili:

- lepa jezera, rekreacija na jezeru (21x), ne vem (12x), obisk nakupovalnega centra, nakupi (1x),ogled mesta in okolice (3x), obisk prijateljev, sorodnikov (3x), ogled gradu (2x), ogled Šaleške doline (2x), izlet (2x), ogled premogovnika / obisk muzeja premogovništva (2x).

1.2.2 Promet in komunikacije

Prebivalci so **transportno infrastrukturo** v občini (avtobusni prevozi, urejenost cest, pločnikov, kolesarskih stez...) ocenili z agregirano povprečno oceno 2,96.

Državne ceste so ocenili s povprečno oceno 1,96. Pri tem izstopajo naslednje skupine problemov:

- Splošno slabo stanje, neurejenost: slaba povezava v Avstrijo, CE , LJ in SG / slaba povezava z avtocesto / z ostalimi regijami (18x), slabo vzdrževane, luknjaste (9x), preobremenjene (4x), preozke (4x), premajhna pretočnost ob konicah (3x).
- Kritični odseki:
 - Velenje – Arja vas (12x),
 - Šaleška cesta v celoti (5x), (1x – ureditev križišč),
 - Velenje-Polzela (3x),
 - Velenje - SG (preozka) (2x),
 - cesta Dravograd - Velenje - Celje (2x),
 - cesta v Bevče, Velenje – Vinska Gora, Graška gora, Velenje-Mozirje-SG, Velenje – Šentilj.

Lokalne ceste in ulice so ocenili s povprečno oceno 2,81. Pri tem izstopajo naslednje skupine problemov:

- Ureditev: slabo vzdrževane (3x) oz. površno vzdrževane (3x), preozke ceste, ulice (3x), neurejene bankine, obnova asfaltnih površin.
- Odseki in lokacije: Kidričeva – nepregledni uvozi zaradi neustrezno postavljenih parkirišč, (ograj, mej) (3x), križišče Prešernove in Ceste talcev / Prešernova (2x), Blatnikova, Tomšičeva, Cesta talcev, v Podkraj, cesta v Kovčak, Gubčeva, Stanetova – enosmerne ceste (v isto smer), Komovska – bankine, primestna naselja (2x) (Velenje – Tajna – 1x), vse vaške ceste, cesta v Bevče (2x), povezava Šalek – Kanovo – Škale (luknje, ozka), Velenje - Škale, Arnače -Ponikva, Arnače - Laze, mimo hotela Paka; potrebni ležeči policaji; Jenkova ulica, KS Šmartno slabo vzdrževane, Partizanska cesta, Efenkova cesta, cesta Simona Blatnika.

Pločnike so ocenili s povprečno oceno 3,22. Pri tem so navedli naslednje konkretne primanjkljaje:

- Splošni problemi: premalo (6x), premalo ločeni od cestnega prometa, slabo vzdrževani, težaven dostop za vozičke, klančine, slabo uporabni, v vaseh jih ni, avtomobili parkirajo na njih - potrebne kazni.
- Lokacije: cesta do Šentilja – ni pločnikov, ni kolesarskih stez; Podkraj, Jezna, Blatnikova, Zafenkova – jih ni; ob Šaleški cesti, pločniki do TRC jezera.

Zagotovljenost parkirišč ob posameznih objektih (cerkev, pokopališče, kulturni dom, šola, vrtec, zdravstveni dom...) so ocenili s povprečno oceno 2,72. Pri tem so navedli naslednje konkretne primanjkljaje: premalo (15x), ni dovolj parkirišč v

centru mesta (5x), neustrezna izkoriščenost prostora (ni parkirnih hiš) (5x), kratka modra cona – bilo bi jo potrebno časovno podaljšati (2x), ukinitev modre cone (2x), premalo brezplačnih parkirišč v centru mesta, preveč je individualnega prometa z osebnim avtomobilom, ni parkirišč za avtobuse, potrebna razširitev parkirišč – Tomšičeva.

Kolesarske poti so ocenjene s povprečno oceno 2,63. Pri tem so navedeni naslednji konkretni primanjkljaji: premalo (11x), jih ni ali pa niso zvezne (10x), neurejene (3x), ni turističnih poti (3x), le v ožjem predelu mesta, nepregledni prehodi čez cesto, skupne kolesarske poti in pločniki, ni kolesarske poti iz mesta do rekreacijskega centra Jezero, pogrešamo poti za rolkanje, slabo prehodne zaradi robnikov, premalo kolesarskih poti v okolici Velenja – povezave med naselji in mesti (Velenje, Ravne, Saberice, Skale...), neurejeni višinski prehodi, preozke, je ni do Vinske gore in v okolici Velenja, potrebna ureditev do TRC jezero, širša kolesarska pot v okolici jezera, potrebna povezava Velenje-Šoštanj, Med Foitovo in starim Velenjem, kolesarske rekreacijske poti je treba vrisati na karto.

Sprehajalne poti so ocenjene s povprečno oceno 3,23. Pri tem so navedeni naslednji konkretni primanjkljaji: niso urejene (3x), potrebna obnove – mestni park (1x), jih ni (2x), premalo (2x), neurejeni parki, obnova trim steze, še več trim stez, niso zvezne, koncentrirane ob jezeru, premalo klopi, pomanjkanje tematskih poti, do jezera, ob Paki med Cesto Talcev in Jenkovo.

Kažipot so ocenjeni s povprečno oceno 3,40. Pri tem so navedeni naslednji konkretni primanjkljaji: že 5x zamenjani, pomembni objekti / znamenitosti nimajo tabel (3x), ni kažipotov za OŠ, vrtce, samo za javne inštitucije in šole, obnoviti bi bilo potrebno poškodovane, so samo v mestu, potrebne boljše oznake za stavbe kot so hotel, kulturni dom, ...

Javna razsvetljava je ocenjena s povprečno oceno 3,53. Pri tem so navedeni naslednji konkretni primanjkljaji: Prešernova v celoti (tema) (2x), potrebno bi bilo varčevati z energijo (2x), pred rdečo dvorano v Vrhnju, po pešpoti in v parkih pred šolo, pešpot mimo OŠ s prilagojenim programom, varčne žarnice niso varne – Tomšičeva cesta, v Spodnjih Lazah nepotrebna, predvsem na problematičnih področjih in takšna, ki bi dlje zdržala, primanjkuje, še vedno sveti večinoma v nebo, ob glavnih objektih, so samo v mestu, v mestu preveč, drugje premalo, potrebna na Tomšičevi 12, pri Rdeči dvorani, Partizanska.

Zimska služba je ocenjena s povprečno oceno 3,36. Pri tem so navedeni naslednji konkretni primanjkljaji: prepočasna, prepozna (5x), pločniki so vedno zadnji (3x), posipavanje in čiščenje pločnikov (2x), težave so povzročali pločniki – njihova dostopnost, katastrofalno čiščenje pločnikov in parkirišč, naj se izbere drug izvajalec, ki ne bo plačan po pavšalu.

Splošne pripombe v zvezi s prometom so naslednje:

- cestna, kolesarska infrastruktura in poti za pešce niso zaključene kot celota,
- mestni promet – v zadnjih 15 letih ni bilo nič narejenega,
- potrebna obnova komunalne infrastrukture, saj je stara 40 let,
- probleme delajo tudi ljudje sami (vandalizem ...),
- izboljšanje prometne infrastrukture ključno za nadaljnji razvoj občine in njenega gospodarstva,
- obnova posameznih odsekov lokalnih cest je bila nepremišljena predvsem z vidika postavitve parkirišč, ki onemogočajo preglednost,
- pomanjkljivi urbanistični načrti (ni predvidena obvoznica okoli mesta, da bi se izognili tranzitnemu prometu) (2x), nujna ureditev mestnega ringa v 4-pasovnico,
- predlog vključevanja krajanov (urejanje dol. stvari),
- visoke ocene zato, ker je vsa ta infrastruktura prilagojena tudi za invalide,
- imamo tudi učne poti,
- po vseh vpadnicah se lahko vozijo traktorji in kolesarji,
- sistematična študija, kot je primer Erlangena v Nemčiji,
- ureditev poti čez Konovo,
- nujna parkirna hiša v centru.

Dostopnost do telefona, interneta, kabelskega sistema, GSM signala so ocenili z agregirano povprečno oceno 4,24. Pri tem so ocenili posamezne kategorije in navedli naslednje konkretne primanjkljaje:

- TV signal (kabelska TV) - Povprečna ocena znaša 4,04: Draga. Premalo programov.
- Internet - Povprečna ocena znaša 4,00: Velenje bi lahko bilo v celoti brezžično. Več Wi-Fi točk. Manjka optika. (2x). Premalo »internetnih« lokalov.(2x). Ustrezne povezave le v mestu.
- GSM signal - Povprečna ocena znaša 4,20: Simobil (Škale, Šalek), Dosti črnih lukenj. Slab signal- ponekod je moten.
- Telefon - Povprečna ocena znaša 4,47: Star sistem, slaba možnost nadgradnje.

Zadovoljstvo s **povezanostjo občine z drugimi kraji** (avtobus, vlak....) so občani ocenili s povprečno oceno 2,49, pri tem izpostavljajo zlasti naslednje:

- V nedeljo ne moreš v/iž Velenja z vlakom, z avtobusom pa komaj (9x). Možen le lasten prevoz ali taksi.
- Premalo avtobusov na lokalni ravni in medkrajevno povezavo Velenje-Celje-Mozirje. (9x)
- Vedno manj možnosti za prevoz z vlakom. (7x)
- Javni prevoz je predrag in bi moral biti subvencioniran. (3x)
- Ni avtobusa in vlaka za Ljubljano, razen zjutraj; ob 13. uri prevoznik ni zanesljiv. (2x)
- Vlak samo do Celja. Vlak je absolutno prepočasen.
- Ni železniške povezave s severnim delom države.

- o Problem je v obveščeni krajanov, potrebna je spletna stran kjer bi bile informacije dosti bolj dostopne.

V občini po mnenju velike večine vprašanih občanov (DA – 93,62%) obstaja **problem prometnih konic** in sicer:

KJE	KDAJ
Križišča na Šaleški cesti(22x)	Ob zaključku delovnega časa
Partizanska(19x)	7h-13h
Na vseh vpadnicah(8x)	5h-7h, 13h-15h
Cesta talcev	7h-13h
Premogovnik	Po službi
Relacija Celje-Šoštanj(8x)	14h-17h
Velenje-Celje(6x)	6h-7h
Na vsakem križišču(4x)	Do 17h
Mestno jedro(2x)	14h-16h
Partizanska	15h-16h

Na temelju vprašalnika so torej nadpovprečno angažirani prebivalci numerično ocenjevali naslednje kategorije s področja prometa in komunikacij:

Tabela: Ocenjevane kategorije s področja prometa in telekomunikacij

Ocenjevana kategorija	Ocena
Prometna infrastruktura v občini	2,96
Državne ceste	1,96
Lokalne ceste in ulice	2,81
Pločniki	3,22
Parkirišča	2,72
Kolesarske poti	2,40
Sprehajalne poti	3,23
Kažipot	3,40
Javna razsvetljava	3,53
Zimska služba	3,36
Dostopnost do telefona, interneta, kableskega sistema, GSM signala	4,24
o TV signal	4,04
o Internet	4,00
o GSM signal	4,20
o Telefon	4,47
Povezanost občine z drugimi kraji (vlak, avtobus...)	2,49

1.2.3 Okolje

Na vprašanje, kako so zadovoljni z **odnosom do okolja v občini**, so nadpovprečno angažirani prebivalci odgovorili z agregirano povprečno oceno 3,44. Pri posameznih področjih so navedli naslednje:

- o javne površine (povprečna ocena 3,53): vandalizem (4x), fasade stanovanjskih blokov (3x), problem psov, potrebno je ohranjati čim več zelenih površin v centru, sončni park – slabo, Kardeljeva, Šalek, Gorica;

- ravnanje z odpadki (povprečna ocena 3,07): ni razvrščanja odpadkov (16x), enaka cena za ločeno in običajno zbiranje odpadkov, odvoz smeti je predrag (5x), osveščanje občanov glede ločenega zbiranja odpadkov (3x), slabo urejeno ločeno zbiranje odpadkov, predvsem v gospodinjstvu (2x), ekološki otoki se ne praznijo pravočasno, konec 2008 brez deponije komunalnih odpadkov, potrebno bi bilo izobraziti prebivalce, malomarnost ljudi, neosveščenost, večkrat na leto dostava velikih kesonov;
- oskrba z vodo (povprečna ocena 4,07): preveč klora (4x), predraga (2x), preveč finančnih obremenitev, reševanje javnega vodovoda – KS Vinska Gora (2x), včasih slab vonj, potrebni so števcji za vsako gospodinjstvo v blokih;
- kanalizacija in čistilne naprave (povprečna ocena 3,76): previsoka cena (5x), plačujemo vse dajatve, čeprav kanalizacije ni (2x), ob obilnem dežju kanalizacija ne požira, na Paškem Kozjaku še ni urejena;
- čistost potokov in jezer (povprečna ocena 3,20): v reko Pako se mečejo odpadki (3x), industrija (2x), v jezeru se poleti kopa preveč ljudi, niso pa urejeni tuši in WC (2x), jezera ogrožena zaradi bližine kmetijstva; vnos organskih snovi, slaba urejenost Velenjskega jezera, potoki se ne čistijo, jezero ni primerno za turistično dejavnost, zaraslost potokov in reke;
- kakovost zraka (povprečna ocena 2,97): promet (12x), vpliv TEŠ (12x) - zaradi TEŠ, ERICO ne daje pravih rezultatov, industrija (10x), prezračevanje rudnika (v nočnih urah so velike koncentracije smrada), ureditev zračnega jaška Pesje, preveč vonja po žveplu ob nizkem zračnem pritisku;
- stanje hrupa (povprečna ocena 3,21): v centru ob prometnicah (3x), avtomobili, promet (2x), hrup na Cesti talcev, zelene bariere ob večjih cestah – Šalek, industrija, lokali delujejo preko obratovalnega časa, nemir ponoči;
- urejenost pokopališč (povprečna ocena 3,70): Šmartno je neurejeno (3x), nehumana vežica (2x), preveliko pokopališče, nekateri vodijo pse na ta kraj, lahko bi uredili tudi staro pokopališče, parkirišča – nujen ukrep bi bil že sedaj uvedba enosmernega prometa, ne le ob 1. novembru.

Vključenost občanov v urejevanje okolja je bila ocenjena s povprečno oceno 3,26, ki so jo občani utemeljevali z naslednjimi razlogi: Potrebno bi bilo več izobraževanja oziroma spodbujanja občutkov za urejeno okolje. Premalo sodelovanja občanov v čistilnih akcijah in ločeno zbiranje odpadkov. Problemi se pojavljajo pri blokih, skupnih stanovanjskih hišah. Pohvala društvom: ribiči, lovci. So večkratne akcije, da se zagotovijo zabojniki, ki jih plača občina. O okolju odloča predvsem TEŠ in PV, ni zelene alternative. Občina je prejela v letu 2007 nagrado najbolj urejenega mesta.

Priložnosti pa občani vidijo v: Večjem spodbujanju in morda tudi kakšni nagradi bolj aktivnim (4x). Ureditvi z vzgojo v vrtcih, šoli, doma (3x). Ureditvi z odloki (2x). Pozivih in pomoči občine, naj se uredi fasada. Vključitvi starejših občanov v

urejanje zelenic, stanovanjskih blokov – društva za urejanje okolice. V uvedbi novega šolskega predmeta: ekologija. V sortiranju odpadkov.

S **prostorskim planom** občine ni seznanjenih 30,34 % vprašanih. Z njim pa je seznanjenih 69,66 % vprašanih, ki njegovo ustreznost ocenjujejo s povprečno oceno 3,35. V njem pogrešajo: hitrejšo zagotavljanje parcel za individualno gradnjo (5x), hitrejšo reševanje vlog za gradbena dovoljenja, več zelenih površin (2x), več zelenja, drevja pri novogradnjah, poslovne cone, obrtne cone, zaščitena območja, dodelane plane, razpršenost trgovskih con, ustrezen razvoj mesta – primestja, več poudarka na blokovni gradnji, kulturno in športno infrastrukturo, transparentnejše vzpostavljanje javno-zasebnega partnerstva, odprtje malega prometnega ringa mesta, urejeno življenje ob reki Paki, stanovanja za starejše občane, hitrejšo realizacijo, logično ureditev prometa, obrtno podjetniških con, trgovine.

Na temelju vprašalnika so torej prebivalci numerično ocenjevali naslednje kategorije s področja okolja:

Tabela: Dojemanje prebivalstva glede okolja

Ocenjevana kategorija	Ocena
Odnos do okolja v občini	3,44
Javne površine	3,53
Ravnanje z odpadki	3,07
Oskrba z vodo	4,07
Kanalizacija in čistilne naprave	3,76
Čistost potokov in jezer	3,20
Kakovost zraka	2,97
Stanje hrupa	3,21
Urejenost pokopališč	3,70
Vključenost občanov v urejenost okolja	3,26
Ustreznost prostorskega plana	3,35

1.2.4 Izobraževanje

Ustreznost šolskih objektov in otroških vrtcev je bila ocenjena s povprečno oceno 3,46, ki so jo utemeljevali z naslednjimi argumenti: Premajhne športne površine, predvsem telovadnice (6x). Starejši objekti so slabo vzdrževani (5x). Ni vrtca s posebnimi potrebami (3x). Potrebna temeljita prenova objektov in ureditev okolice vrtcev (2x). Energetsko katastrofalne zgradbe. Preveč objektov oz. premalo otrok. Manjka prostih mest v vrtcih.

Izvajanju in vsebini izobraževalnih procesov so prebivalci podelili povprečno oceno 3,74, pri čemer so:

- Vrtci prejeli oceno 3,82: Lahko bi bili bolj fleksibilni, navsezadnje so zelo dragi, slaba je oprema (igrača, igrala...).
- Osnovne šole pa 3,88: Neurejeno varstvo in prehrana.

- Srednje šole so bile ocenjene s povprečno oceno 3,58: Slabi učni programi.(2x). Preveč na papirju premalo v realnosti.
- Študijski programi so bili ocenjeni s povprečno oceno 3,64.
- Izobraževalni programi za Y generacijo (povprečna ocena 3,80).

Splošni komentarji glede vsebine izobraževalnih vsebin so naslednji:

- Potrebna je manj uniformirana vzgoja.
- Za izobraževanje odraslih bo treba nameniti več sredstev, da bo izobraževanje za y generacijo cenejše.
- Slabo povezovanje osnovnih šol.
- Vzgoja in učni program premalo vzgaja otroka v pravega človeka (spoštljivega, kulturnega, delovnega...).
- Ni izobraževanja tujih jezikov od 1. razreda dalje na podružničnih šolah.
- Slabo vodenje v osnovnih šolah (problem na nivoju države).
- Izobraževalni procesi do fakultete so katastrofa, socialistična farsa kvantitete in poneumljanja.

Vključenost šol in vrtcev v družbeno življenje kraja je ocenjena s povprečno oceno 3,46: Vzpodbuditi bi morali večjo vključenost prebivalcev s šolo (7x). Lahko bi bili bolj »odprti«, se več vključevali v lokalno okolje (6x). Predvsem šole bi morale biti bolj prisotne v javnem življenju, kulturne prireditve, prisotnost v medijih (2x). Več želje pokazati, kaj zmorejo in znajo (2x). Šole svoje telovadnice in druge prostore dajejo na razpolago občanom. Učenci bi lahko sodelovali pri očiščevalnih akcijah. Predvsem srednješolci (gimnazijci) so premalo vključeni v družabno življenje.

1.2.5 Kakovost življenja

Nadpovprečno angažirani prebivalci so na delavnicah **kakovost življenja** v občini ocenili z agregirano povprečno oceno 3,50. Po posameznih področjih, ki vplivajo na kakovost življenja, so bile ocene naslednje:

- Zdravstvena oskrba (povprečna ocena 3,37) Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Premalo zdravnikov, delovni čas (2x). Manjka prijaznosti medicinskih sester pri naročanju na preglede (tel. klici) (2x).
- Kulturno dogajanje (povprečna ocena 3,84). Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Kulturne prireditve so samo na nivoju alternativne in ljubiteljske kulture. Dovolj ponudbe, premalo odziva. Manjka interes občanov, kar je posledica strukture gospodarstva. Pomanjkanje diskotek oz. objektov za mlajše generacije. Mladina nima prave zabave v Velenju.
- Možnost športa in rekreacije (povprečna ocena 3,91) Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Premalo objektov na pravih lokacijah (4x). Ni zunanega bazena (3x).
- Socialne aktivnosti (povprečna ocena 3,22). Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Ni dnevnih centrov za starejše (3x). Pomoč na domu – starejšim. Potreben dom za ostarele. Pasivnost prebivalstva.

- Varnost bivanja (povprečna ocena 3,09). Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Določeni predeli niso varni za nočne sprehode zaradi tolp (2x). Ogroženost zaradi agresivnih tujcev.
- Medsosedski odnosi (povprečna ocena 3,30). Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Premalo druženja. Slaba povezanost tujcev in domačinov.
- Oskrba prebivalcev (povprečna ocena 3,66). Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Več alternative. Pogrešam le več trgovin z oblačili (2x).
- Duhovna oskrba (povprečna ocena 3,62). Oceno so utemeljili z naslednjimi razlogi: Primerljiva mesta imajo stolne cerkve, mi pa imamo na tem področju vaško razvito infrastrukturo, tako za RKC, kakor za pravoslavno ali muslimansko versko dejavnost.

Kakovost življenja smo izmerili tudi na vzorcu 108 **naključno izbranih anketirancev v Velenju** (starost : do 25 let = 33x, 25 – 60 let = 68x, nad 60 let = 7x; spol: Ž = 51x, M= 58x). Kakovost življenja so ocenili s povprečno oceno 3,66.

Naključno anketirani prebivalci cenijo na področju kakovosti življenja naslednje:

- urejenost mestnega središča (15x),
- okolje – narava (12x), park,
- hiter razvoj občine (9x),
- jezero, sprehajalna pot (6x),
- urejenost okolice (5x),
- sokrajani, prijaznost (5x),
- čistost (4x),
- mirna okolica (3x),
- koncerti (2x),
- otroški park, igrišče (2x),
- gostilne, kavarnice, mestna kavarna (2x),
- Cankarjeva ulica s Titovim trgom (2x),
- domačnost (2x),

Prebivalce Velenja moti naslednje:

- tujci / priseljenci (2x),
- nastrojenost proti tujcem, nestrpnost (2x),
- politika (2x),
- promet (blizu postaje) (2x).

Prebivalci Velenja pogrešajo naslednje:

- bazen (18x),
- možnosti zabave, družabno življenje (12x),
- objekte za zabavo (6x), več zabave na prostem (npr. letni kino) (4x),
- več dogajanja v mestnem središču zvečer – jazz koncerti... (8x),
- prireditve (za mlade) (8x),
- več kulturnega dogajanja (8x),

- boljše prometne povezave izven mesta (7x),
- delovna mesta (6x),
- stanovanja (večsobna) (6x),
- (otroško) igrišče, center za otroke (5x),
- kvaliteten kino (5x),
- večji nakupovalni center (4x),
- zabavna središča (4x),
- športne objekte s pestro ponudbo (3x), prireditve,
- nočno življenje (2x),
- možnosti za mlade (2x),
- kolesarske steze v okolici (2x), relacija Velenje-Šoštanj-Topolšica),
- avtohišo, parkirišča (2x), parkirišča pred bloki (Gorica).

Kakovost življenja v Velenju smo preverili tudi z anketo v sosednjih občinah (št. anketirancev: 77, starost: do 25 let – 19x, 25-60 let – 34x, nad 60 let – 24x; spol: M – 39x, Ž – 38x; občine: Šoštanj, Mozirje, Žalec, Polzela, Braslovče, Ljubno, Podgorje). Kakovost življenja v Velenju so ocenili s povprečno oceno 2,86.

Kakovost življenja v Velenju smo preverili tudi z anketo v drugih slovenskih občinah (št. anketirancev: 83, starost: do 25 let – 21x, 25-60 let – 37x, nad 60 let – 25x; spol: M – 40x, Ž – 43x; občine: Slovenj Gradec 16x, Maribor 14x, Kranj 12x, Ljubljana 11x, Celje 12x, Koper 8 x, Nova Gorica 4x, Murska Sobota 3x, Novo Mesto 3x). Kakovost življenja v Velenju so ocenili s povprečno oceno 2,80.

Nadpovprečno angažirani prebivalci pa bi na področju **kakovosti življenja v prihodnosti spremenili** naslednje:

- varnost bivanja, predvsem ponoči (11x),
- več sistematičnega ukvarjanja z mlado generacijo (9x),
- več časa nameniti graditvi odnosov med ljudmi (5x),
- medgeneracijsko druženje, tolerantnost ljudi (2x).

Po mnenju nadpovprečno angažiranih občanov **predstavlja občino na kulturnem oz. športnem področju v največji meri:**

- Kulturno področje:
 - Pika Nogavička-otroški festival (26x),
 - glasba, veliko poznanih glasbenikov (19x),
 - knjižnica Velenje (8x),
 - skakalnica-smučarski skoki (7x),
 - Muzej premogovništva (6x),
 - gledališče (6x),
 - Grad Velenje (5x),
 - Kunigunda (5x),
 - Titov spomenik (5x),
 - Pihalni orkester PJ (3x).

- Športno področje:
 - rokomet, Rdeča dvorana (47x),
 - nogomet, NK Rudar (25x),
 - atletika (18x),
 - smučarski skoki (8x),
 - tenis (6x),
 - namizni tenis (2x),
 - posamezni športniki (2x).

- Ostalo :
 - Skok čez kožo (7x),
 - Društvo za boj proti raku (2x).

Tabela: Dojemanje prebivalstva glede kakovosti življenja

Ocenjevana kategorija	Ocena
Kakovost življenja v občini	3,50
Zdravstvena oskrba	3,37
Kulturno dogajanje	3,84
Možnost športa in rekreacije	3,91
Socialne aktivnosti	3,22
Varnost bivanja	3,09
Med-sosedski odnosi	3,30
Oskrba prebivalcev	3,66
Duhovna oskrba	3,62

1.3 Proračunska analiza mestne občine Velenje

Analiza prihodkov MO Velenje v primerjavi z nekaterimi podobno velikimi občinami v RS v zadnjih 7 letih

V analizi vseh prihodkov občine smo zaradi vsebinske transparentnosti opravili primerjavo vseh prihodkov izračunanih na prebivalca, kar nam daje osnovo za primerjavo med vsemi občinami. Pri tem smo med prihodki posebej izpostavili kategorijo »dohodnina na prebivalca«, ki ponazarja premoženjsko stanje in kupno moč prebivalstva v občini, nadalje zbrane »davke na premoženje«, ki v glavnem pomenijo nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča (NZUSZ), kot enega najpomembnejših udejanjenih lastnih virov občine, prejeta sredstva za »finančno izravnavo« (FI), ki kažejo na finančno samostojnost občine, prejeta sredstva od države in »zadolženost« občine na prebivalca. Prikazani podatki v tabeli pomenijo povprečno vrednost v obdobju zadnjih 7 let. Analizirali smo skupino občin od Primorske do Štajerske.

Tabela: Prihodki ustvarjeni v obdobju 2000 – 2007

(Povprečne letne vrednosti v €/preb.)

	ŠTEVILO PREBIV. 2006	VSI PRIHODKI	DOHOD -NINA	NZUSZ	DRŽAVNA SREDSTVA	FINANČNA IZRAVNAV.	ZADOLŽE- VANJE
BREŽICE	24.443	566	184	33	197	157	6
DOMŽALE	31.579	515	304	79	12	-	2
KAMNIK	27.298	505	239	48	87	76	-
KRŠKO	28.057	701	206	66	142	95	32
CELJE	48.607	694	276	110	55	-	21
NOVA G.	36.201	754	340	93	17	-	-
N. MESTO	41.633	612	321	87	40	-	9
SL. BISTRICA	30.459	511	186	46	189	149	14
VELENJE	33.707	577	284	103	31	-	8
RS		609	235	73	113	100	15

Primerjava **vseh prihodkov** v zadnjih sedmih letih v povprečju uvršča Velenje za Novo Gorico, Krškim, Celjem in Novim mestom na 5. mesto analiziranih občin s povprečno letno vrednostjo vseh prihodkov, ki je nekaj pod državnim povprečjem. Ko analiziramo vse prihodke po posameznih letih, pa lahko opazimo, da je bilo Velenje še v letu 2000 med »najslabšimi« opazovanimi občinami (151. mesto v RS), medtem ko v letu 2006 že močno preseže državno povprečje in prehiti tudi vse opazovane občine (29. mesto v RS!), kar zgovorno priča o angažiranosti političnega in upravnega dela občine ter vztrajnem udejanjanju možnih prihodkov občine.

VSI PRIHODKI OBČINE (v Sit na prebivalca)

Kazalnik zajema: tekoče prihodke (davčne in nedavčne), kapitalske prihodke, prejete donacije in transferne prihodke.

(v SIT/preb.)

Občina	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Povpr.
BREŽICE	88.798	103.028	148.789	126.896	147.509	155.005	178.828	135.550
MESTNA OBČINA CELJE	120.513	128.453	152.940	191.847	171.838	197.386	201.660	166.376
DOMŽALE	92.645	102.745	124.018	119.513	136.982	140.174	147.985	123.437
KAMNIK	89.144	95.405	106.052	112.795	132.032	141.190	169.918	120.933
KRŠKO	124.584	135.744	170.491	156.905	182.456	200.162	204.839	167.882
MESTNA OBČINA NOVA GORICA	144.233	166.922	166.643	174.711	177.378	217.040	218.094	180.717
MESTNA OBČINA NOVO MESTO	99.647	112.251	153.619	132.851	148.971	161.673	217.543	146.650
SLOVENSKA BISTRICA	95.623	95.596	100.645	121.025	126.654	147.169	170.938	122.521
MESTNA OBČINA VELENJE	90.658	97.313	110.855	132.902	152.273	164.017	220.412	138.347
RS	107.942	120.776	134.852	141.889	154.567	171.424	190.809	145.570

Analiza zbranih prihodkov iz naslova **dohodnine** nam v bistvu pokaže kupno moč nekega okolja oz. kvaliteto delovnih mest v tem okolju. Velenje je ves čas opazovanega obdobja nad republiškim povprečjem, vendar ne dosega nivoja Nove Gorice, Domžal in Novega mesta, ki so pred njim. Občani Velenja spadajo po tem kriteriju vso obdobje med 25 občin, kjer živijo ljudje z najboljšimi dohodki (v letu 2000 – 22. mesto, leta 2006 21. mesto v RS!). Navkljub temu dejstvu, se posebej zaradi sprememb sistema financiranja občin, (ki del zbrane dohodnine vrača občinam) velja v prihodnosti usmeriti na vzpodbujanje nastanka zahtevnejših delovnih mest oz. takšnih z več dodane vrednosti.

DOHODNINA (v Sit na prebivalca)

Kazalnik prikazuje sredstva od plačane dohodnine občanov, ki pripada občini (znesek predstavlja 35% od celotne dohodnine)

(v SIT/preb.)

OBČINA	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	povprečje
BREŽICE	33.509	38.048	42.736	44.328	47.733	48.811	53.667	44.119
MESTNA OBČINA CELJE	48.088	53.953	62.706	68.593	72.323	75.539	81.591	66.113
DOMŽALE	55.921	61.783	66.844	72.725	79.861	82.397	90.366	72.842
KAMNIK	42.172	46.637	51.852	57.337	63.784	66.556	72.883	57.317
KRŠKO	37.653	43.074	47.054	49.418	53.092	55.410	60.513	49.459
MESTNA OBČINA NOVA GORICA	66.776	71.734	77.334	84.630	86.925	87.925	94.327	81.379
MESTNA OBČINA NOVO MESTO	59.902	64.630	69.193	80.066	85.593	86.108	93.669	77.023
SLOVENSKA BISTRICA	31.836	36.258	41.462	44.992	50.089	51.107	56.097	44.549
MESTNA OBČINA VELENJE	50.975	57.745	62.589	68.348	74.556	77.678	84.059	67.993
RS	45.612	50.788	56.896	61.871	50.916	52.837	75.065	56.315

Prihodki iz naslova »**davki na premoženje**«, ki jih v prvi tabeli označujemo z **NZUSZ** (nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča) nam poleg obremenjenosti občanov govorijo tudi o prisotnosti gospodarstva v občini. Gre za vir, ki hkrati predstavlja instrument občine za pospeševanje neke dejavnosti, saj lahko občina nekatere moteče dejavnike bolj obremeni s to dajatvijo, medtem ko lahko zelene dejavnike vzpodbuja z nizko obremenitvijo.

Analiza je pokazala, da je Velenje uspešno udeleženo potencialne prihodke iz tega naslova, saj je od opazovanih občin pred njim le Celje. V primerjavi s celotno Slovenijo je Velenje v letu 2000 bilo na 39. mestu, v letu 2006 pa že na visokem 10. mestu med 193 občinami. Prav v udeležanju tega vira gre iskati vzroke za razliko do drugih občin, ki jo je MO Velenju uspelo realizirati v zadnjih letih. Posebej pomembno pa je tudi dejstvo, da gre za t.i. »lastne prihodke«, ki so čista dodana vrednost v novem sistemu financiranja občin.

V koloni »državna sredstva« smo analizirali prejeta sredstva iz državnega proračuna (sofinanciranje). Za pridobitev teh sredstev je pomembna angažiranost občinske uprave in jasen načrt razvojnih programov. Država sofinancira projekte v občinah glede na kriterije razvitosti, zato tudi ni bilo pričakovano, da bo v tem kriteriju nek poseben izplen za MO Velenje. Največ je država sofinancirala pri projektih v Brežicah, Krškem in Slovenski Bistrici.

Finančna izravnava države občinam naj bi govorila o sposobnosti oz. samozadostnosti lastnih virov občine za opravljanje zakonsko določenih nalog. V tem času se je v Sloveniji »samofinanciralo« le 10 do 15 % občin (v glavnem mesta), vse ostale pa so bile odvisne od državne pomoči, kar je razvidno tudi iz analize opazovanih občin, saj »najrazvitejše«: Celje, Domžale, Nova Gorica, Novo mesto in Velenje teh sredstev od leta 2000 niso bile deležne:

FINANČNA IZRAVNAVA (v Sit na prebivalca)

Kazalnik prikazuje transferni prihodek iz državnega proračuna, ki zagotavlja občini prihodke v višini primerne porabe – sredstva za nemoteno izvajanje tekočih nalog iz pristojnosti občine.

(v SIT/preb.)

OBČNA	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Povpr.
BREŽICE	29.701	30.379	35.501	36.094	38.785	47.493	46.167	37.731
MESTNA OBČINA CELJE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0,00
DOMŽALE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0,00
KAMNIK	15.621	18.299	18.669	18.215	16.504	21.488	18.367	18.166
KRŠKO	0,00	17.365	23.264	25.430	26.464	33.358	32.868	22.678
MESTNA OBČINA NOVA G.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0,00
MESTNA OBČINA NOVO M.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0,00
SLOVENSKA BISTRICA	28.681	31.907	34.420	35.040	35.502	42.530	42.131	35.744
MESTNA OBČINA VELENJE	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-	-	0,00
RS	14.238	15.939	17.612	18.250	36.186	43.179	22.394	23.964

Analiza **zadolževanja** le potrdi domneve, da je na ta način možno z večjo lastno udeležbo pričakovati tudi večji izplen iz drugih virov. V primerjavi z občinami v Evropski uniji so tukaj še neizkoriščene rezerve za večino Slovenskih občin.

MO Velenje se je v opazovanem obdobju relativno malo zadolževalo, saj je letno povprečje znašalo le 8 € na prebivalca, kar je primerljivo z večjimi mesti. Rekordnerji na tem področju so manjše občine (Žetale, Dobrovnik, Podlehnik, Štore...), ki so v tem obdobju dosegale povprečno tudi do 150 € na prebivalca.

ZADOLŽEVANJE OBČIN (v Sit na prebivalca)

(v SIT/preb.)

OBČINA	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	SKUPAJ
BREŽICE	0	0	0	1.620	-	-	8.182	9.802
MESTNA OBČINA CELJE	70	0	3.066	4.905	6.745	-	19.948	34.733
DOMŽALE	1.668	2.109	0	-	-	-	-	3.777
KAMNIK	0	0	0	-	-	-	-	-
KRŠKO	2.877	6.474	13.418	8.398	1.062	5.716	14.970	52.916
MESTNA OBČINA NOVA GORICA	0	0	0	-	-	-	-	-
MESTNA OBČINA NOVO MESTO	0	10.088	5.545	-	-	-	-	15.633
SLOVENSKA BISTRICA	0	0	0	9.269	4.303	9.904	-	23.476
MESTNA OBČINA VELENJE	1.320	0	2.425	1.886	4.776	827	2.759	13.993
RS	1.513	1.719	3.662	2.743	5.015	5.644	4.269	24.565

Analiza odhodkov MO Velenje v primerjavi z nekaterimi občinami v RS

Odhodke občine, ki izhajajo iz podatkov zaključnih računov občin v letih 2000 do 2006, smo analizirali glede na dejavnosti in glede na investicijski delež. Pri tem smo prav tako, kot v prejšnjem poglavju izračunali porabo na prebivalca, kar nam omogoča primerjavo med vsemi občinami v RS.

V tabeli primerjamo povprečne letne odhodke, preračunane na prebivalca, v zadnjih sedmih letih:

VSI ODHODKI OBČINE (v Sit na prebivalca)

Kazalnik zajema tekoče in investicijske odhodke ter transfere za vse dejavnosti iz pristojnosti občine, občinsko upravo ter funkcionarje.

(v SIT/preb.)

OBČINA	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Pov.vred.
BREŽICE	86.753	91.877	146.114	139.920	145.234	150.117	184.379	134.913
MESTNA OBČINA CELJE	106.685	124.660	172.551	188.642	180.599	193.078	225.720	170.277
DOMŽALE	92.368	97.704	115.504	124.500	133.313	120.525	150.540	119.208
KAMNIK	83.070	94.155	109.445	108.442	126.672	141.545	161.069	117.771
KRŠKO	124.377	139.529	177.332	163.464	179.681	182.516	221.522	169.774
MESTNA OBČINA NOVA G.	149.268	158.475	170.769	171.372	176.423	208.916	224.287	179.930
MESTNA OBČINA NOVO M.	99.565	123.320	160.572	133.752	146.325	157.915	214.627	148.011
SLOVENSKA BISTRICA	90.563	91.836	105.396	123.989	134.838	158.254	169.002	124.840
MESTNA OBČINA VELENJE	88.839	87.401	122.161	126.043	157.220	158.660	236.288	139.516
RS	107.624	121.729	139.266	145.554	154.045	168.264	196.940	147.632

Skladno s prihodki je tudi pri odhodkih MO Velenje še v letu 2000 precej pod povprečjem v državi (151. mesto), leta 2006 pa že prehitijo vse opazovane občine, kar se pozna tudi na skupni lestvici (31. mesto v RS).

POVPREČNA PORABA OBČIN PO NEKATERIH DEJAVNOSTIH V OBDOBJU 2000 – 2007

(Letno povprečje v €/preb.)

	VSI ODHODKI	JAVNA UPRAVA	PROMET	OKOLJE	PROSTOR	IZOBRAŽEVANJE	ŠPORT KULTURA	SOCIALA	VARNOST
BREŽICE	563	92	16	49	23	147	48	24	7
DOMŽALE	497	84	60	31	56	139	70	26	7
KAMNIK	491	69	69	26	83	145	45	24	8
KRŠKO	708	103	112	32	49	133	60	87	16
CELJE	711	151	33	17	85	141	52	30	19
NOVA G.	751	137	18	13	93	153	105	21	17
N. MESTO	618	92	57	37	55	156	91	22	17
SL. BISTRICA	521	53	89	35	33	134	54	34	6
VELENJE	582	99	49	67	86	114	92	23	8
RS	616	96	70	45	66	156	65	31	12

V analizi so zajeti vsi povprečni letni odhodki po nekaterih posameznih dejavnostih:

javna uprava (kazalnik zajema vse tekoče in investicijske odhodke občinske uprave, odhodke občine za funkcionarje ter transfere uprave),

promet (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere občine za cestni promet (ceste v pristojnosti občine),

okolje (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere občine za varstvo okolja: zbiranje in ravnanje z odpadki, ravnanje z odpadno vodo, ostale dejavnosti v zvezi z varstvom okolja),

prostor (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere občine za: stanovanjsko dejavnost, dejavnosti na področju prostorskega načrtovanja in razvoja, oskrbo z vodo in ostale dejavnosti prostorskega razvoja),

izobraževanje (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere občine za: stanovanjsko dejavnost, dejavnosti na področju prostorskega načrtovanja in razvoja, oskrbo z vodo in ostale dejavnosti prostorskega razvoja),
šport in kultura (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere občine za dejavnosti na področju:rekreacije, kultura in dejavnosti neprofitnih organizacij, združenj, društev in drugih institucij),
sociala (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere občine za socialno varstvo ter prispevke za zdravstveno varstvo občanov),
varnost (kazalnik prikazuje tekoče in investicijske odhodke ter transfere za javni red in varnost kjer nastopajo praviloma odhodki občine za gasilce).

Razlika do polnih odhodkov je še v odhodkih za obrambo in civilno zaščito, zdravstvo in gospodarske dejavnosti (kmetijstvo, turizem in drobno gospodarstvo).

Iz analize je razvidno, da je MO Velenje v zadnjem obdobju največ vlagala v projekte varstva okolja, stanovanjsko izgradnjo, vodooskrbo, prostorski razvoj, kulturo, šport in društvene dejavnosti, kjer izkazuje nadpovprečno porabo. Vlaganje v javno upravo se je v smislu ustvarjenih prihodkov in odhodkov obrestovalo v Novi Gorici, Celju in Krškem, na dobri poti pa je tudi Velenje, ki je na četrtem mestu. Nobena od opazovanih občin ni uspela ustvariti nadpovprečnih odhodkov na več kot štirih področjih, kar priča o omejenosti občinskih proračunov in raznolikosti potreb posameznih okolij.

Najpomembnejši današnji kazalnik pri odhodkih občine je:

INVESTICIJSKA NARAVNANOST OBČINSKIH PRORAČUNOV

(Delež investicijskih odhodkov in transferjev v proračunu občine)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
BREŽICE	0,22	0,17	0,29	0,28	0,23	0,15	0,29		
DOMŽALE	0,36	0,28	0,32	0,36	0,37	0,28	0,34		
KAMNIK	0,34	0,34	0,38	0,35	0,37	0,41	0,44		
KRŠKO	0,29	0,35	0,45	0,40	0,37	0,27	0,35		
CELJE	0,22	0,21	0,39	0,49	0,42	0,42	0,36		
NOVA G.	0,42	0,42	0,45	0,38	0,38	0,43	0,42		
N. MESTO	0,30	0,35	0,45	0,31	0,26	0,24	0,37		
SL. BISTRICA	0,32	0,29	0,38	0,46	0,48	0,52	0,44		
VELENJE	0,33	0,26	0,40	0,35	0,47	0,41	0,55	0,44	0,55
RS	0,37	0,38	0,39	0,37	0,37	0,37	0,41		

Delež občinskih proračunov, porabljen za investicije, se v visokih odstotkih pojavlja praviloma v manjših občinah (Hodoš, Kostel, Komenda, Dobrovnik....). MO Velenje je v zadnjih letih uspela bistveno popraviti odnos tekočih in investicijskih odhodkov v prid slednjim. Leta 2000 je zavzemala po tem kriteriju še 140. mesto v državi, danes drži mesto med 25 najuspešnejšimi, kar bo v prihodnje zelo težko zadržati, kar pa ni najpomembnejše, saj bo bistvo proračuna usmerjeno v nekatere druge, postmoderne vrednote, pomembne za kvaliteto življenja.

Če analiziramo še investicijske odhodke po podobnem principu, kot smo to storili s prihodki, torej preračunano na prebivalca, dobimo sledečo tabelo:

ODHODKI ZA INVESTICIJE (v Sit na prebivalca)

(v SIT/preb.)

OBČINA	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	Povprečje
BREŽICE	12.641	12.088	31.791	26.593	19.448	21.861	53.453	25.411
MESTNA OBČINA CELJE	13.453	15.395	40.775	58.583	45.689	80.163	81.395	47.922
DOMŽALE	28.284	22.064	29.091	32.152	33.207	33.897	51.595	32.899
KAMNIK	2.468	22.963	37.991	31.484	41.832	57.347	70.169	37.750
KRŠKO	28.580	25.069	31.291	32.671	27.036	50.082	76.618	38.764
MESTNA OBČINA NOVA G.	23.238	28.012	35.915	33.015	41.562	89.823	94.280	49.407
MESTNA OBČINA NOVO M.	29.279	43.477	73.405	47.752	51.879	37.498	80.110	51.914
SLOVENSKA BISTRICA	22.572	17.205	29.043	42.117	52.422	82.698	74.156	45.745
MESTNA OBČINA VELENJE	18.402	15.478	36.273	25.475	46.249	65.436	130.112	48.204
RS	43.623	48.223	55.312	56.970	63.347	70.712	79.851	59.720

V primerjavi z vsemi odhodki na prebivalca (povprečje zadnjih sedem let), kjer je MO Velenje šele na 5. mestu med analiziranimi občinami, jo v investicijskih odhodkih na prebivalca za malenkost prekašata le Nova Gorica in Novo mesto. Skladno z investicijsko naravnostjo občine imajo v tej analizi najslabše rezultate občine Brežice, Domžale in Krško, ki ne uspejo v nobenem letu doseči povprečja občin v RS.

2 Ocenitev konkurenčnosti

2.1 Umeščenost v funkcionalno ekonomsko regijo: komplementarnost in konkurenčnost z ostalimi občinami v regiji

Savinjsko-šaleška regija je del Savinjske statistične regije in obsega območje devetih občin Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Nazarje, Šmartno ob Paki, Šoštanj in Mestne občine Velenje. Regija po velikosti obsega 705,6 km² ozemlja, na katerem je 107 naselij, v katerih živi 61.880 prebivalcev (2005), od tega 30.551 aktivnih in preko 10.000 upokoencev. Njena strateška lega in povezanost z republiško prometno infrastrukturo nista ugodni, saj regija leži v alpskem in predalpskem svetu severovzhodne Slovenije, ki ga glavne prometne poti zaobidejo. Regija se upravno deli na dve upravni enoti. Upravna enota Velenje zajema tri občine: Mestno občino Velenje ter občini Šoštanj in Šmartno ob Paki. Upravna enota Mozirje zajema po novem sedem občin: Solčava, Luče, Ljubno, Gornji Grad, Mozirje, Nazarje in novo ustanovljeno občino (2006) Rečica ob Savinji.

Gospodarstvo SAŠA regije je nadpovprečno odvisno od poslovanja v velikih gospodarskih družbah (78% ustvarjenega prihodka) ter od poslovanja v industriji (50%), rudarstvu in energetiki skupaj (16%), ter pod slovenskim poprečjem na področju storitvenih dejavnosti - trgovina (17%), gradbeništvo (8%), ostalo (9%).

Nosilec razvoja bodo še vedno v pretežni meri veliki sistemi. V zreli industriji izdelkov za široko potrošnjo bo razvoj močno vezan na inovativnost v tehnologijah, na nove izdelke in design. Razvoj v rudarstvu pomeni nove tehnologije za dvig produktivnosti, sicer pa na prestrukturiranje v nove programe na področja turizma in alternativnih virov energije ter ravnanja z odpadki. Velik zagon bodo pomenile naložbe v modernizacijo v energetiki. Spodbuden je razvoj podjetij na področju gradbeništva, okoljskega inženiringa in IT tehnologij.

Za celotno gospodarstvo obeh dolin pa je iz leta v leto hujše ozko razvojno grlo sedanja neustrezna povezava na avtocesto. Kritična točka razvoja je rekonstrukcija ceste G1 Dravograd - Velenje – Arja vas, ki je danes po mnogih kriterijih ena najbolj kritičnih regionalnih cest.

Usklajen razvoj gospodarstva in negospodarstva, turizma in podeželja, je tesno povezan z okoljem in razpoložljivim prostorom ter infrastrukturo in pogoji za razvoj kadrov in kakovost življenja v najširšem smislu. Pri tem bodo svoje vloge v smislu spodbujanja in podpore regionalnemu razvoju odigrali lastniki in država, zato je tem bolj pomembno, kako usklajeno bodo nastopali regija in njene lokalne skupnosti ter vsi nosilci razvoja.

Brez dvoma pa je eden najpomembnejših pogojev za razvoj regije razvoj gospodarstva, ki potrebuje urejeno in konkurenčno poslovno okolje (tudi poslovne cone) ter urejeno prometno, energetska in drugo infrastrukturo.

V tem kontekstu primerjamo občino Velenje glede komplementarnosti in konkurenčnosti s sosednjimi občinami.

Nadpovprečno angažirani prebivalci zaznavajo **komplementarnost** (dopolnjevanje, ki ustvarja možnosti za sodelovanje) občine Velenje s sosednjimi občinami na naslednjih področjih:

- o turizem: jezero, terme, smučanje (36x), skupna turistična ponudba, promocija prireditve (21x), povezovanje turizem – ekologija (2x), povezava turizem – zdraviliška dejavnost, turizem za starostnike (2x), promocija Zgornje – savinjske doline (2x), nastanitvene zmogljivosti;
- o kultura: kulturna infrastruktura, prireditve, kulturni turizem (30x), programi za otroke, mlade, družine;
- o izobraževanje (30x);
- o gospodarstvo (23x), infrastruktura (trgovina, poslovne cone...) (6x), skrb za enakomeren razvoj, med-podjetniško sodelovanje, podjetništvo (2x), industrija (2x), skupne industrijske cone na mejnih področjih, industrija – kmetijstvo, kmetijstvo;
- o skrb za okolje (20x), prenos know-how s področja varstva okolja;
- o infrastruktura: promet, prometna infrastruktura (17x), izgradnja avtoceste, kolesarske poti, komunalna infrastruktura (4x), izgradnja okolju prijazne infrastrukture;
- o zdravstvo (14x), sociala in zdravstvo (3x), skrb za ostarele in pomoči potrebne, sodelovanje na področju zdravstva;
- o šport, rekreacija (9x), športne prireditve (2x);
- o energetika (4x);
- o inovativne tehnologije (2x), tehnološki parki;
- o funkcionalno in upravno povezovanje: skupni projekti, skupna prijava na evropske projekte (2x), regionalizacija / ustanovitev SASA regije (2x), javna uprava, načrtovanje družbenih dejavnosti (objektov) za več občin – komunala, odlagališča idr., raba prostora, potreba po regijskem in državnem uravnoteženem načrtovanju, Komunalno podjetje Velenje / Velenje, Šoštanj.

Prebivalci zaznavajo naslednje **konkurenčne prednosti občine Velenje** v primerjavi s sosednjimi občinami v regiji:

- o naravne danosti: naravne priložnosti, premog (31x), lokacija, prostorske kapacitete (17x), obširna zemljišča na področju premogovnika;
- o gospodarski dejavniki: odnos lokalne skupnosti do gospodarstva (11x), razvita infrastruktura, dobra tehnološka opremljenost (5x), velika podjetja (5x), dobro ime tovarne Gorenje, RR oddelki v večjih podjetjih, inovacijska

- dejavnost, gradnja novih poslovnih con, vodstvo občine povezano z gospodarstvom;
- človeški dejavnik: zainteresiranost posameznikov (11x), izobraževalne ustanove (6x), kadrovski potencial (6x);
 - povezanost občine z ostalimi kraji (2x);
 - turizem.

2.2 SWOT analiza na temelju mnenj prebivalcev o razvojnih prednostih, slabostih, priložnostih in nevarnostih občine Velenje

Cilj raziskave je bil ugotoviti, kako prebivalci občine Velenje dojemajo občino in svoj kraj, ali radi živijo v občini, kje vidijo prednosti in slabosti, kaj v svojem kraju pogrešajo. V ta namen smo obdelali skupino področje prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti z nadpovprečno angažiranimi občani. Področje razvojnih priložnosti pa smo dodatno preverili z anketami naključno izbranih v Velenju ter v nekaterih drugih občinah.

Tabela: Shematski prikaz SWOT analize

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Naravne danosti:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Naravne priložnosti, premog (31x), ▪ Lokacija, prostorske kapacitete (17x), ▪ Obširna zemljišča na področju premogovnika, ○ <u>Gospodarski dejavniki:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odnos lokalne skupnosti do gospodarstva (11x), ▪ Razvita infrastruktura, dobra tehnološka opremljenost (5x), ▪ Velika podjetja (5x), ▪ Dobro ime tovarne Gorenje, RR oddelki v večjih podjetjih, Inovacijska dejavnost, Gradnja novih poslovnih con, Vodstvo občine povezano z gospodarstvom ○ <u>Človeški dejavnik:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Zainteresiranost posameznikov (11x), ▪ Izobraževalne ustanove (6x), ▪ Kadrovski potencial (6x) ○ <u>Povezanost občine z ostalimi kraji</u> (2x) ○ <u>Turizem.</u> 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Prometne povezave:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Slabe prometne povezave (44x), ▪ Komunikacijske povezave ○ <u>Gospodarski problemi:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nizka podpora malim podjetjem z visoko dodano vrednostjo (8x), ▪ Še vedno vse bazira na treh močnih družbah, ki se ne prilagajajo globalizaciji(4x), ▪ Industrija (4x), ▪ Premalo delovnih mest (3x), ▪ Zaprtost obstoječega gospodarstva (3x), ▪ Pomanjkanje gospodarstvu namenjenega prostora (2x), ▪ Premalo investitorjev (2x), ○ <u>Kadrovski problemi:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pomanjkanje kadrov (7x), ▪ Nizka izobrazbena struktura (7x), premalo strokovnih kadrov (5x), ▪ Beg možganov (2x), ○ <u>Razno:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Premajhno zanimanje za kulturo (5x), Socialno stanje (2x), ▪ Pomanjkanje varovanih stanovanj za starejše občane (2x), ▪ Premalo finančnih sredstev za razvoj KS, Nestimulativna politika plačil komunalnih prispevkov, Dolgoročna vizija usklajenega razvoja, Večnacionalnost, Premajhna pripadnost mestu, Premalo vsebin, ki bi ljudi pripeljale zadržale v mestu, Degradiranost okolja, Povečan kriminal, Ni poskrbljeno za invalide, Pomanjkanje parkirnih prostorov, Pomanjkanje vrtcev, Pomanjkanje športnih objektov.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Turizem:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Turizem (54x), ▪ Jezero + zaledje (5x), ▪ Dopolnilne dejavnosti na kmetijah (5x), ▪ Sodelovanje med institucijami, povezovanje (Saša...), izmenjave izkušenj, Kulturni turizem, Folklorni festival, Festivali, Športni turizem oz. ciljni turizem za skupine, vseslovensko znana prireditev Pika Nogavička (poizkusiti izkoristiti svetovno znano blagovno znamko in urediti npr. park: Svet Pike Nogavičke) ○ <u>Človeški viri, znanje, raziskave, inovativnost:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izobraževanje, razvoj človeških virov 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Demografski dejavniki:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pomanjkanje znanja, beg možganov (15x), beg mladih iz občine, odseljevanje prebivalstva (8x), ▪ Demografski dejavniki (14x), Staranje prebivalstva, starostna neuravnovešenost (5x), ▪ Večnacionalna struktura prebivalstva, nestrpnost (3), ▪ Pretirano priseljevanje nekvalificiranega kadra iz bivših balkanskih držav, ○ <u>Okoljski problemi:</u> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Okolje / varstvo okolja (22x), ▪ Nesistematična in nepremišljena izraba prostora (5x), ▪ Preveliko favoriziranje energetike in s tem

<p>(36x),</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Znanstveno raziskovalna dejavnost, Tehnološki centri, Ambiciozni kadri Trženje intelektualnih znanj, sposobnosti, Inovativnost, inovativne tehnologije, IKT (27x) <p>○ <u>Gospodarstvo:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Majhna in srednja podjetja, obrt, podjetništvo (46x) ▪ Gospodarstvo splošno (19x), ▪ Industrija (13x) ▪ trgovina (2x), ▪ storitvene dejavnosti (2x), ▪ logistika, bela tehnika, Gospodarska infrastruktura, veliko znanja <p>○ <u>Energetika, alternativni viri</u> (22x)</p> <p>○ <u>Sport, rekreacija, športne prireditve</u> (21x)</p> <p>○ <u>Kultura:</u> (14x),</p> <p>○ <u>Struktura mesta,</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ prostorski razvoj (usklajen in poenoten) (13x), <p>○ <u>Ostalo:</u> Ekologija (2x), Dobra lokacija občine, Boljša izkoriščenost degradiranih zemljišč – prenos lastništva na občino, Povezovanje s sosednjimi občinami, Prometna povezanost.</p>	<p>degradacija okolja,</p> <p>○ <u>Državna, regionalna in lokalna politika, upravni problemi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ (neenotna) Lokalna politika (24x), Osebni interesi / lokalna politika ni povezovalc interesov gospodarstva in potreb prebivalstva (2x), Razprtije med strankami (3x), ▪ Zakonodaja (8x), ▪ Regionalizacija (8x), <p>○ <u>Gospodarski dejavniki:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ odvisnost od 2-3 večjih gospodarskih družb (8x), ▪ Neustrezno trženje (5x), ▪ Zaprtje rudnika, problem Gorenja – nevarnost velike brezposelnosti (3x), ▪ Pomanjkanje lastne kmetijske proizvodnje /samozadostnost (3x), ▪ Zlom gospodarstva, stagnacija (2x), <p>○ <u>Prometna in komunikacijska infrastruktura:</u> Zastarela prometna infrastruktura, slabe povezave (11x), Nemobilnost /tretja razvojna os</p> <p>○ <u>Razno:</u> Premala skrb za starejše in invalide (2x), Premalo atraktivnih stanovanjskih lokacij za kvalitetne kadre, Geografski položaj, Odprtost za sodelovanja in pridobivanje novih izkušenj, znanj, Delitev na bogate – revne.</p>
---	--

Tudi telefonska anketa je v osnovi potrdila rezultate, do katerih smo prišli s poglobljenimi intervjuji s ključnimi posamezniki v občini. Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti se ujemajo s tistimi, opisanimi v predhodni točki, vendar so odgovori manj strukturirani in natančni, kar je razumljivo zaradi metode izvedbe raziskave (manj časa za odgovore posameznika v telefonski anketi).

3 Vizija nadaljnjega razvoja občine

Pred oblikovanjem vizije smo analizirati stanje, v katerem se občina nahaja. Pri tem smo poznati svoje prednosti ter pomanjkljivosti. Upoštevali smo tudi kazalnike, ki ponazarjajo uspešnost oz. prednosti občine. Glede na dobljene rezultate kazalnikov uspešnosti je tako mogoče določiti vizijo, ki bo v prihodnosti pomagala do izboljšanja položaja in prepoznavnosti občine.

3.1 Vrednote prebivalcev občine

Nadpovprečno angažirani prebivalci občine so na vprašanje, kje vidijo primerjalne prednosti z vidika **vrednot bivanja** v občini Velenje v razmerju do sosednjih krajev (občin), odgovorili tako, da je mogoče njihove odgovore razvrstiti v naslednje skupine:

- kakovost življenja: urejenost okolja, varnost, dobro zdravstvo in šolstvo (25x), vse na enem mestu (11x), boljši pogoji za delo in življenje (9x), pestra kulturna ponudba (5x), v dovolj veliki kulturno športno in prostočasni ponudbi (3x),
- medčloveški odnosi: dober odnos zaposlenih na občini do občanov (2x), medsebojna povezanost občanov, vpetost v okolje, pripadnost kraju, Velenje je dovolj veliko da ima vse, ter dovolj malo da je prvobitno okolje še vedno blizu,
- ekonomski in socialni razlogi: komunalne storitve, več delovnih mest (5x), dobra infrastruktura znotraj mesta (5x), manjši regionalni center, mesto priložnosti, centralno ogrevanje, mesto zelenja, zaposlitev, izobraženost, infrastruktura, znamenitosti in dogodki.

Nadpovprečno angažirani prebivalci občine so na vprašanje, kje vidijo 3 **najpomembnejše vrednote v prihodnosti** v občini Velenje odgovorili tako, da je mogoče njihove odgovore razvrstiti v naslednji dve skupini:

- vrednote, povezane na post-moderni razvoj gospodarstva: (38x) inovativnost, podjetnost, (27x) pritegovanje talentiranih posameznikov v občino, (27x) tehnološki razvoj, (16x) povezanost občine navzven, (4x) zaposljivost generacije nad 65 let;
- vrednote, povezane s post-modernim življenjskim slogom: (34x) tolerantnost prebivalstva, (37x) okoljska osveščenost, (25x) odprtost duha, (17x) povezanost znotraj občine, (15x) pripadnost skupnosti.

Tabela: Primerjava tradicionalnih in post-modernih vrednot prebivalcev Velenja

Tradicionalne vrednote		Post-moderne vrednote
Kakovost življenja		Vrednote, povezane na post-moderni razvoj gospodarstva
Medčloveški odnosi		Vrednote, povezane s post-modernim življenjskim slogom
Ekonomski in socialni razlogi		

Tradicionalne in post-moderne vrednote se lepo dopolnjujejo in predstavljajo dobro osnovo za nadaljnji razvoj občine v skladu z Lizbonsko strategijo EU in slovenskimi državnimi razvojnimi dokumenti. Konkretni projekti, ki bodo sledili v fazi izvedbe in bodo odražali tovrstne vrednote, bodo imeli že v izhodišču velike možnosti za sofinanciranje iz virov EU, v kolikor bodo seveda v tehničnem smislu ustrezno pripravljene.

3.2 Vizija prebivalcev občine

Nadpovprečno angažirani prebivalci občine so na vprašanje, kakšna je njihova vizija občine čez 15 - 20 let, odgovorili tako, da je mogoče njihove odgovore razvrstiti v naslednje skupine:

- Razvito gospodarstvo (31):
 - višja tehnološka razvitost (14x),
 - razvoj malega gospodarstva (7x),
 - razvoj ekologije (5x),
 - zaposlitev mladih(2x),
 - ostalo: Velenje kot sončno mesto z maksimalno uporabo alternativnih virov energije. Inovativno, gospodarsko, izobraževalno, študijsko središče regije in Slovenije. Mesto, polno poslovnih partnerjev.
- Privlačna bivalna klima (28x):
 - prijazna do svojih občanov (11x),
 - občina tolerantnih občanov z vzornim odnosom do okolja (8x),
 - gostoljubnost in prijaznost ljudi (5x),
 - ostalo: sodelovanje-povezovanje generacij. Občina prijazna invalidom, vsem generacijam prijazna občina, hitrejši življenjski utrip družbe.
- Infrastrukturno urejena in v okolje vpeta občina (18x):
 - infrastrukturna razvitost (9x),
 - odlična povezanost z ostalimi regijskimi središči (5x),
 - povezanost cest (3x),
 - povezava z avtocesto Ljubljana-Mežica.

- Razvita turistična ponudba (16x): mesto kulture in turizma(15x), polno turistov
- Visoka kakovost življenja (15x):
 - ustvariti mesto v katerega se bodo otroci po koncu študija z veseljem vračali in si ustvarili družino (5x),
 - razvoj šolstva (3x),
 - ostalo: urejena, povezovalna in »bogata« za čim širši krog občanov, socialna oskrba starejših, domovi starostnikov, izobraževalno središče, razvoj na športnem in kulturnem področju, ohranitev čim več zelenih površin, da se ne bomo dušili v betonu, mesto zelenja.

Vizijo prebivalcev bomo primerjali z razvojnimi priložnostmi ter s ključnimi strateškimi točkami (na katerih bi naj občina utemeljila svoj nadaljnji razvoj), na kar so prebivalci odgovarjali na različnih mestih v anketi. Primerjavo izvajamo z namenom ugotavljanja skladnosti odgovorov, torej konsistentnosti vizij posameznikov.

Tabela: Primerjava ključnih elementov vizij z razvojnimi priložnostmi in ključnimi strateškimi točkami, kot so jih opredelili prebivalci

gospodarstvo	privlačna bivalna klima	povezovalna infrastruktura	turizem
Ključni elementi vizij občanov	Razvojne priložnosti, kot jih zaznavajo občani	Ključne strateške točke nadaljnjega razvoja občine (št. omemb)	
<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Razvito gospodarstvo</u> (31): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Višja tehnološka razvitost (14x) ▪ Razvoj malega gospodarstva (7x) ▪ Razvoj ekologije (5x) ▪ Zaposlitev mladih(2x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Turizem</u>: Turizem (54x), Jezero + zaledje (5x), Dopolnilne dejavnosti na kmetijah (5x), Nadgrajevanje, sodelovanje med institucijami, povezovanje (Saša...), izmenjave izkušenj, Kulturni turizem, Folklorni festival, Festivali, Športni turizem oz. ciljni turizem za skupine, poizkusiti izkoristiti svetovno znano blagovno znamko in urediti npr. park: Svet Pike Nogavičke 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (39x) prilagodljivost ter privlačnost za bivanje in delovanje ljudi: ○ (31x) prilagodljivost ter privlačnost za podjetja in kapital: cenovno dostopne parcele 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Privlačna bivalna klima</u> (28x): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prijazna do svojih občanov (11x) ▪ Občina tolerantnih občanov z vzornim odnosom do okolja (8x) ▪ Gostoljubnost in prijaznost ljudi (5x) ○ <u>Visoka kakovost življenja</u> (15x): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ustvariti mesto v katerega se bodo otroci po koncu študija z veseljem vračali in si ustvarili družino.(5x) ▪ razvoj šolstva (3x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Človeški viri, znanje, raziskave, inovativnost</u>: Izobraževanje, razvoj človeških virov (36x), Znanstveno raziskovalna dejavnost, Tehnološki centri, Ambiciozni kadri Trženje intelektualnih znanj, sposobnosti, Inovativnost, inovativne tehnologije, IKT (27x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (28x) razne prireditve, razstave, dogodki: Pika nogavička,Skok čez kožo ○ (29x) sodelovanje med občino in gospodarskimi družbami: več sofinanciranja ○ (27x) okolje: jezero ○ (25x) arhitektura in zgradbe: vrhunska arhitektura ○ (22x) športne ekipe: Gorenje, roket 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Infrastrukturno urejena in v okolje vpeta občina</u> (18x): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Infrastrukturna razvitost (9x) ▪ Odlična povezanost z ostalimi regijskimi središči(5x) ▪ Povezanost cest (3x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Gospodarstvo</u> (19x), <u>Majhna in srednja podjetja, obrt, podjetništvo</u> (21x), industrija (13x) malo gospodarstvo / podjetništvo (20x), obrt (5x), trgovina (2x), storitvene dejavnosti (2x), logistika, bela tehnika, Gospodarska infrastruktura, veliko znanja ○ <u>Energetika, alternativni viri</u> (22x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (20x) regionalne in globalne povezave: povezava z Celjem ○ (15x) običaji in kultura: multikulturno mesto: ○ (13x) zgodovinski dogodki: srednjeveški dan, Groška gora 	
<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Razvita turistična ponudba</u> (16x): Mesto kulture in turizma(15x), Polno turistov. 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Šport, rekreacija, športne prireditve</u> (21x) ○ <u>Kultura</u>: (14x), Gledališče, Galerije, Mesto moderne, Kultura komuniciranja ○ <u>Struktura mesta</u>, prostorski razvoj (usklajen in poenoten) (13x), Prostorska prevetritev mesta (nove vsebine), multikulturnost, Prijetno mesto za vzgojo otrok, dobra družbena infrastruktura 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (10x) hitrost komuniciranja: ○ (10x) kulturne institucije: Velenjski grad, glasbena univerza ○ (4x) klima: čist zrak ○ (3x) demografska struktura 	

Na temelju mnenj prebivalstva, SWOT in finančne analize, smo oblikovali naslednjo razvojno vizijo občine Velenje:

Mestno občino Velenje bo odlikovalo razvito gospodarstvo, ki bo temeljilo na inovativnosti visoko usposobljenih strokovnjakov, zlasti na področju raziskav, oblikovanja ter sodobnih tehnologij, ki bodo predvsem okoljsko in energetske prijazne.

Privlačna bivalna klima v smislu prijaznosti in tolerantnosti prebivalcev ter okoljske vzdržnosti, bo ob visoki kakovosti življenja v smislu možnosti za kulturno in športno udejstvovanje ter odlični infrastrukturni vpetosti v okolje, pritegovala tako naselitev ustvarjalnih ljudi, kakor tudi turistične tokove.

Pojasnilo vizije: Vizija vsebuje temeljne strateške usmeritve EU in Slovenije, kar je pomembno pri pridobivanju sredstev iz evropskih in nacionalnih virov (kakovost življenja, trajnostni razvoj, ustvarjanje kvalitetnih delovnih mest). Odraža temeljna hotenja prebivalstva (ustvarjanje privlačne bivalne klime, dobrega materialnega in bivalnega standarda ter okoljske vzdržnosti). Velenje bo infrastrukturno dobro povezana, na inovativnosti in tehnologijah temelječa odprta občina, ki bo prijazna tako do svojih prebivalcev, kakor tudi do obiskovalcev in okolja, napredna, inovativna, podjetna in prepoznavna. Razvoj kakovostnega bivalnega in delovnega okolja, ter sodelovanje gospodarskega in javnega sektorja bosta ustvarja ustvarjalno in podjetniško klimo, v kateri prevladuje vrednota medsebojnega spoštovanja ter spodbuja aktivnosti na različnih ravneh.

3.3 Blagovna znamka občine

Za povečanje prepoznavnosti in uspešnosti občine in regije na globalni ravni, imajo pomembno vlogo »blagovne znamke« mest in regij, ki so edinstvene in vključujejo specifične znamenitosti. Pri oblikovanju blagovne znamke se morajo občine osredotočiti na tiste značilnosti, ki bodo pritegnile pozornost drugih ter jo na dolgi rok tudi ohranile. Preden bodo implementirale pobudo morajo imeti oblikovano vizijo ter upoštevati in razviti strateške točke, ki obsegajo zgodovinske dogodke; arhitekturo in zgradbe, kulturne institucije, razne prireditve, razstave, dogodke, športne ekipe; okolje in klimo; demografsko strukturo; običaje in kulturo; globalne povezave; sodelovanje med občino in gospodarskimi družbami; hitrost komuniciranja; prilagodljivost ter privlačnost za ljudi, podjetja in kapital.

Prebivalci so odgovore na vprašanje, kaj bi po njihovem mnenju morala odražati blagovna znamka občine, pri čemer bi morala biti blagovna znamka edinstvena in bi morala vključevati specifične znamenitosti oz. tiste značilnosti, ki bodo pritegnile pozornost drugih, ter jo na dolgi rok tudi ohranile, strnili v naslednje vsebinske sklope:

- Koncepti, vezani na privlačno bivalno klimo:
 - prijazno mesto prebivalcem, obiskovalcem in okolju (7x),
 - medkulturno sožitje občanov (3x),
 - mesto sonca in prijaznih ljudi (2x),
 - svoboda duha in ustvarjalnosti,
 - mlado mesto, mladost in hitrost,
 - pomemben je človek,
 - Šaleški cvet,
 - etnična raznolikost.

- Koncepti, vezani na uspešen gospodarski razvoj:
 - mesto znanja in poslovnih priložnosti (2x),
 - napredek, inovativnost, sodoben dizajn (2x),
 - mesto razvoja, moč podjetništva in razvoja,
 - možnost, sposobnost, realizacija,
 - izdelki Gorenja,
 - različnost, drznost in pogum,
 - skupaj v prihodnost,
 - v znanju je prihodnost.

- Koncepti, vezani na prireditve:
 - Pikin festival - največji otroški festival (4x)

Blagovna znamka bi torej morala upoštevati naslednja elementa:

- odlično bivalno klimo in visoko kakovost življenja,
- elemente, ki odražajo razvitost gospodarstva (ustvarjalnost, kreativnost, raziskave, okolju prijazne tehnologije).

Tabela: Primerjava med elementi, ki bi jih naj odražala blagovna znamka, ključnimi strateškimi točkami, na katerih bi morala občina utemeljiti nadaljnji razvoj ter elementi vizije

gospodarstvo	privlačna bivalna klima	povezovalna infrastruktura	turizem
--------------	-------------------------	----------------------------	---------

Elementi blagovne znamke (mnenje prebivalcev)	Ključne strateške tč. razvoja občine	Elementi iz vizije prebivalcev	Predlogi občanov za slogan občine Velenje
<ul style="list-style-type: none"> ○ Koncepti, vezani na privlačno bivalno klimo: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prijazno mesto prebivalcem, obiskovalcem in okolju (7x) ▪ Medkulturno sožitje občanov (3x) ▪ Mesto sonca in prijaznih ljudi (2x) ▪ Svoboda duha in ustvarjalnosti ▪ Mlado mesto, Mladost in hitrost ▪ Pomemben je človek ▪ Šaleški cvet ▪ Etnična raznolikost 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (39x) prilagodljivost ter privlačnost za bivanje in delovanje ljudi ○ (31x) prilagodljivost ter privlačnost za podjetja in kapital ○ (29x) sodelovanje med občino in gospodarskimi družbami ○ (28x) razne prireditve, razstave, dogodki: ○ (27x) okolje: jezero ○ (25x) arhitektura in zgradbe 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Razvito gospodarstvo</u> (31): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Višja tehnološka razvitost (14x) ▪ Razvoj malega gospodarstva (7x) ▪ Razvoj ekologije (5x) ▪ Zaposlitev mladih(2x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Mesto priložnosti</u> (8x) ○ Velenje, mesto prihodnosti (3x) ○ Mi smo občina (2x) ○ Prijazno ljudem ○ Prihodnost je naša ○ Mesto zadovoljnih občanov ○ Mesto prijazno invalidom ○ Kultura in strpnost ○ Zdravo z naravo ○ Velenje v duhu ○ Urejeno mesto ○ Mesto sonca ○ Velenje-naš dom ○ V snagi je moč ○ Mesto ki živi ○ Mesto prijazno občanom ○ Prijetno mesto za prijetne ljudi ○ Velenje je modrina, sonce, zelenje ○ Dajemo sreči priložnost ○ Občina vsem generacijam
<ul style="list-style-type: none"> ○ Koncepti, vezani na uspešen gospodarski razvoj: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mesto znanja in poslovnih priložnosti (2x) ▪ Napredek, inovativnost, sodoben dizajn (2x) ▪ Mesto razvoja, Moč podjetništva in razvoja ▪ Možnost, sposobnost, realizacija ▪ Izdelki Gorenja ▪ Različnost, drznost in pogum ▪ V znanju je prihodnost 	<ul style="list-style-type: none"> ○ (22x) športne ekipe ○ (20x) regionalne in globalne povezave ○ (15x) običaji in kultura ○ (13x) zgodovinski dogodki ○ (10x) hitrost komuniciranja ○ (10x) kulturne/izobraževalne institucije ○ (4x) klima: čist zrak ○ (3x) demografska struktura: 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Privlačna bivalna klima</u> (28x): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prijazna do svojih občanov (11x) ▪ Občina tolerantnih občanov z vzornim odnosom do okolja (8x) ▪ Gostoljubnost in prijaznost ljudi (5x) ○ <u>Visoka kakovost življenja</u> (15x): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ustvariti mesto v katerega se bodo otroci po koncu študija z veseljem vračali in si ustvarili družino.(5x) ○ razvoj šolstva (3x) 	<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>UMV(ustvarjalno mesto Velenje)</u> ○ S tehniko nazaj k naravi ○ Gorenje ○ Hitri in drzni ○ Lignit ○ Mesto ob jezeru ○ Pikino mesto ○ Šport in priložnost ○ Razmišljamo skupaj ○ Vetra v jadra ○ Tema-luč-tradicija ○ Skupaj zmoremo vse ○ Velenje mesto nacija
<ul style="list-style-type: none"> ○ Koncepti, vezani na prireditve: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pikin festival - največji otroški festival (4x) 		<ul style="list-style-type: none"> ○ <u>Infrastrukturno urejena in v okolje vpeta občina</u> (18x): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Infrastrukturna razvitost (9x) ▪ Odlična povezanost z ostalimi regijskimi središči(5x) ▪ Povezanost cest (3x) ○ <u>Razvita turistična ponudba</u> (16x): Mesto kulture in turizma(15x), Polno turistov. 	

4 Usklajenost vizije s politikami EU in nacionalnimi strategijami ter programi

4.1 Ključni cilji v razvojnih dokumentih Republike Slovenije

Upoštevanje ciljev slovenskih razvojnih dokumentov pri razvoju občine Velenje pomeni ne samo sledenje državnim razvojnim ciljem, ampak tudi evropskim (Lizbonska strategija) in s tem večja stopnja verjetnosti odobritve projektov, ki se na državni in evropski ravni presojuje v pomembni meri tudi z vidika doseganja ciljev širše skupnosti.

Med štirimi temeljnimi cilji **Strategije razvoja Slovenije** (SRS 2005) so kar trije takšni, ki jih je smiselno upoštevati na lokalni ravni:

- Hiter gospodarski razvoj in povečanje zaposlenosti v skladu s cilji Lizbonske strategije. Ta cilj je možno doseči s spodbujanjem inovativnosti in podjetništva, razširjanjem uporabe informacijsko komunikacijske tehnologije ter z učinkovitim posodabljanjem in vlaganjem v učenje, izobraževanje, usposabljanje ...
- Izboljšanje kakovosti življenja in blaginje prebivalcev, merjene s kazalci človekovega razvoja, socialnih tveganj in družbene povezanosti (vlaganja v učenje, izobrazbo, kulturo, bivalne pogoje in druge vire za uresničevanje osebnih potencialov).
- Uveljavljanje načela trajnosti na vseh področjih razvoja, vključno s trajnostnim obnavljanjem prebivalstva.

Med petimi ključnimi razvojnimi prioritetami (SRS 2005) za doseganje ciljev navaja SRS tudi naslednje, ki so pomembne za razvoj občine Velenje:

- spodbujanje podjetniškega razvoja in povečanje konkurenčnosti,
- povečanje prilivov razvojno spodbudnih domačih in tujih naložb,
- spodbujanje vseživljenjskega učenja,
- trajno obnavljanje prebivalstva,
- zagotavljanje optimalnih pogojev za zdravje,
- izboljšanje gospodarjenja s prostorom,
- razvoj nacionalne identitete in kulture.

Resolucija o nacionalnih razvojnih projektih za obdobje 2007-2023 zajema ključne (velike) razvojno-naložbene projekte, pri uresnitvi katerih bo sodelovala

država. Gre za tiste projekte, katerih izvedba bo na državni, pa tudi regionalni ravni osredotočila razvojne pobude in sredstva ter z njimi dosegla razvojni preboj države kot celote. Daje tudi jasno znamenje regijam, lokalnim skupnostim in razvojnim partnerstvom, v katere vsebine na projektni ravni namerava država prednostno vlagati v naslednjem srednjeročnem obdobju. Gre za partnerski razvojni načrt, pripravljen po eni strani na podlagi razvojnih pobud posameznih ministrstev (od zgoraj navzdol), po drugi strani pa na podlagi pobud regionalnih in lokalnih razvojnih partnerstev in drugih deležnikov (od spodaj navzgor).

Med 16 velikimi razvojnimi projekti, ki jih navaja resolucija (SVR 2006), so za občino Velenje najpomembnejši naslednji:

- Že od leta 2006 na podlagi sprejetega programa avtocest in hitrih cest potekajo intenzivne dejavnosti za umestitev hitre ceste — tretje razvojne osi — v prostor.
- S sprejeto Strategijo prostorskega razvoja Republike Slovenije je na relaciji Dravograd-Slovenj Gradec-Velenje-Celje predvidena daljinska železniška povezava mednarodnega pomena, ki je s stališča uspešnega gospodarskega razvoja nujna.
- Izgradnja gospodarskega središča TEHNOPOLIS + v Savinjski regiji, ki bo obsegalo tehnološki park, univerzitetni inkubator, visokošolsko izobraževalno središče s spremljajočimi objekti, regijski mrežni inkubator, regijska mreža tehnoloških centrov, mreža regijskih poslovnih centrov, vzpostavitev velike poslovno-industrijsko-logistične cone nacionalnega pomena ter – kar je za Velenje še zlasti pomembno - Center za design v Velenju (Gorenje).
- Pospešena gradnja širokopasovnih omrežij v manj razvitih regijah, še posebej na podeželskih območjih, in povezovanje teh omrežij z nacionalnimi hrbteničnimi omrežji. Izvajanje programa bo omogočilo vsem končnim uporabnikom v Sloveniji, da dostopajo do svetovnega spleta preko širokopasovnih povezav. Z izgradnjo infrastrukture IKT za prenos znanja regija blaži obrobno geografsko lego in zagotavlja informacijsko povezanost s svetovno mrežno ekonomijo.

Med skupnimi cilji **Program razvoja podeželja (PRP) 2007 – 2013** (PRP 2007, 83) je za razvojni strateški dokument občine Velenje zlasti pomemben cilj »krepitev lokalnih razvojnih pobud«. Med posebnimi cilji pa velja omeniti naslednje cilje:

- ohraniti poseljenost podeželja,
- izboljšati kvaliteto bivanja na podeželju (obnova in razvoj vasi, ohranjanje in izboljšanje dediščine podeželja),
- vključiti lokalna partnerstva v razvoj podeželja,
- spodbuditi med-regijsko in čezmejno sodelovanje.

RS bo s PRP 2007-2013 (PRP 2007, 88) izvajala ukrepe vseh štirih osi preko:

- sofinanciranja naložb v mikro podjetja in stroškov usposabljanja,
- obnove in razvoja vasi (sofinanciranje stroškov urejanja skupnih površin in objektov),
- ohranjanja in izboljševanja dediščine podeželja (sofinanciranje stroškov izgradnje in obnove objektov kulturne dediščine in območij naravnih vrednot),
- izvajanje lokalnih razvojnih strategij (sofinanciranje izvedbenih projektov),
- spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja (sofinanciranje projektov sodelovanja lokalnih akcijskih skupin).

Državni razvojni program 2007-2013 ter na njem temelječi strateški dokumenti za izvajanje kohezijske politike Evropske unije v Sloveniji (DRP 2007-2013) predstavlja načrtovanje celotne nacionalne razvojne politike države, hkrati pa je z njim nastala osnova za pripravo Nacionalnega strateškega referenčnega okvira in Operativnih programov za izvajanje kohezijske politike EU v Sloveniji v obdobju 2007-2013.

Operativni programi v okviru DRP so naslednji:

- Operativni program okoljske in transportne infrastrukture;
- Operativni program razvoja človeških virov;
- Operativni program Evropskega sklada za regionalni razvoj;
- Čezmejni operativni programi (z Avstrijo);
- Transnacionalni operativni programi: Alpski prostor, Jugovzhodna Evropa Srednja in vzhodna Evropa, Sredozemlje;
- Program razvoja podeželja.

Območni razvojni program Savinjsko – Šaleške (SAŠA) regije 2007 – 2013
(ORP) temelji na 4 prioritetah in 16 programih:

Tabela: Prioritete, programi in ukrepi ORP SAŠA regije

Prioritetna usmeritev	Program
Inovacijska regija	Naložbe za dvig konkurenčnosti »lokomotiv« podjetništva
	Tehnološko in sektorsko prestrukturiranje podjetništva
	Ekonomska in tehnološka infrastruktura
Turistična regija	Obstoječi turistični proizvodi - nadgradnja
	Novi turistični proizvodi
	Podporno okolje za razvoj turizma
Dostopna in okolju prijazna regija	Prometna infrastruktura
	Okoljska infrastruktura in prostor
	Energetska infrastruktura
	Komunikacijska infrastruktura
	Naravna in kulturna krajina
Ljudem prijazna regija	Izobraževanje za ustvarjalnost in zaposljivost
	Učinkovito zdravstvo in sociala
	Prepoznavna kultura in šport
	Stanovanjska izgradnja
	Elastično zaposlovanje

4.2 Primerjava prioritet v državnih razvojnih dokumentih in NRP občine Velenje 2005 - 2009

Načrt razvojnih programov se dopolnjuje vsako leto ob pripravi letnega proračuna. Upošteva se dejanska realizacija po posameznih projektih in programih ter morebitne spremembe v primerjavi z veljavnim načrtom razvojnih programov. Razvojna strategija občine je usmerjena na vsa področja delovanja.

Tabela: Primerjava prioritet

Najpogosteje navedene prioritete v državnih razvojnih dokumentih	Odstotek (000 SIT) sredstev v NRP Velenja 2005 – 2009 za to prioriteto	Postavke po področjih v NRP občine Velenje 2005 - 2009
Izboljšanje kakovosti življenja	995.525 117.292 1.106.459 326.883 2.353.700 1.072.699 2.138.700 146.080 2.214.600 79,7 % (10.471.938)	<ul style="list-style-type: none"> o Kultura o Socialno varstvo o Šport o Zdravstveno varstvo o Cestno gospodarstvo o Komunalno gospodarstvo o Stanovanjsko gospodarstvo o Zaščita in reševanje o Sredstva stavbnih zemljišč <p>Skupaj za izboljšanje kakovosti življenja</p>
Ustvarjanje, pretok in	183.966	o Izobraževanje

uporaba znanja	124.533 2,4 % (308.499)	o Otroško varstvo Skupaj za ustvarjanje, pretok in uporaba znanja
Trajnostni razvoj (tudi obnavljanje prebivalstva)	269.000 940.050 347.000 52.000 234.900 14,0 % (1.842.950)	o Druge javne potrebe o Naložbe v odvajanje in čiščenje voda, ČN in zaščita vodnih virov o Ravnanje z odpadki o Izgradnja malih ČN o Odkup zemljišč Skupaj za trajnostni razvoj
Spodbujanje podjetništva in s tem zaposlovanja	13.770 72.000 299.900 2,9 % (385.670)	o Razvoj malega gospodarstva o Turizem o Obrtne cone Skupaj za spodbujanje podjetništva in s tem zaposlovanja
Informacijsko-komunikacijske tehnologije (IKT)	/	/
Razvoj podeželja, vasi in kulturne dediščine	47.066 80.650 1,0 % (127.716)	o kmetijstvo o varstvo naravne in kulturne dediščine Skupaj za razvoj podeželja
Sodelovanje (medobčinsko, med-regijsko in čezmejno)	/	/
	100 % (13.136.773 ¹)	Skupaj

Primerjava NRP občine Velenje z usmeritvami evropskih in državnih strateških razvojnih dokumentov pokaže, da so prioritete NRP usmerjene predvsem na dve področji (kakovost življenja ter trajnostni razvoj). Zaradi značilnosti MOV je jasno, da se za razvoj podeželja, vasi in kulturne dediščine namenja nizek delež proračuna. medtem ko so štiri področja, ki jih sicer favorizirajo evropske in slovenske razvojne usmeritve (ustvarjanje, pretok in uporaba znanja; spodbujanje podjetništva in zaposlovanja; informacijsko-komunikacijske tehnologije; sodelovanje), relativno slabo pokrita oz. nepokrita. NRP v opazovanem obdobju za vsa štiri področja namenja le 5,3 % celotnih proračunskih sredstev. Zato je treba v projektih, ki se bodo prijavljali na evropske in nacionalne razpise za sofinanciranje, bolj enakomerno porazdeliti prioritete po vseh sedmih področjih.

¹ Kot osnovo smo v NRP upoštevali sredstva proračuna MOV, zmanjšana za sredstva za dejavnosti organov in uprave občine ter delovanje mestnih četrti in krajevnih skupnosti.

5 Ključni cilji občine Velenje z zasnovo operativnih programov

Ker je zgradba celotnega dokumenta zasnovana na petih področjih (stebrih), cilje opredeljujemo ločeno po teh področjih (gospodarstvo, promet, okolje, izobraževanje, kakovost življenja). Na temelju analize stanja, opredeljene vizije in hotenj prebivalcev ter delavnice z občinsko upravo lahko opredelimo ključne razvojne cilje občine Velenje:

5.1 Cilji in zasnova OP I. steber: gospodarstvo

a Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva

Nadpovprečno angažirani prebivalci so izpostavili naslednje konkurenčni prednosti občine Velenje v primerjavi s sosednjimi občinami v regiji in sicer:

- o naravne danosti: naravne priložnosti, premog, lokacija, prostorske kapacitete, obširna zemljišča na področju premogovnika,
- o gospodarski dejavniki: odnos lokalne skupnosti do gospodarstva, razvita infrastruktura, dobra tehnološka opremljenost, velika podjetja,
- o človeški dejavnik: zainteresiranost posameznikov, izobraževalne ustanove, kadrovski potencial,
- o povezanost občine z ostalimi kraji.

Najpomembnejša gonila gospodarskega razvoja občine predstavljajo po mnenju prebivalcev: Gorenje, energetika, Premogovnik, malo gospodarstvo, mala podjetja, ljudje, TEŠ, izobraževanje, Vegrad, kovinsko predelovalna industrija, velika podjetja, Projektno razvojna skupina MO Velenje.

Glede vključenosti občine pri vzpostavljanju stikov s potencialnimi investitorji predlagajo občani več pomoči pri pridobivanju EU sredstev, izboljšavo prometnih povezav, pritegnitvi inovativne proizvodnje, več iniciativnosti, več poguma, več povezanosti, sofinanciranje malih projektov, sodelovanje z zelenimi mesti v EU, večjo promocijo.

Dobra tretjina prebivalstva ne podpira nastanka delovnih mest za generacijo nad 65 let. Glavni argument je, da so takrat že prestari oz. že mladi težko dobijo zaposlitev.

Prebivalci vidijo nevarnosti glede prihodnjega gospodarskega razvoja občine Velenje predvsem v: demografskih dejavnikih (pomanjkanje znanja, beg možganov, staranje prebivalstva), okoljskih problemih (varstvo okolja, preveliko favoriziranje energetike in s tem degradacija okolja, nesistematična in nepremišljena izraba prostora), državnih, regionalnih in lokalnih politikah (neenotna

lokalna politika, neustrezna regionalizacija, razprtije med strankami), gospodarskih dejavnikov (odvisnost od 2-3 večjih gospodarskih družb, neustrezno trženje, zaprtje rudnika, posledice globalizacije in s tem povezana selitev proizvodnje, premalo vzpodbud podjetništvu, nezaposljivost mladih), prometni in komunikacijski infrastrukturi (zastarela prometna infrastruktura, slabe povezave, tretja razvojna os).

Kmetijstvo in turizem

Nadpovprečno angažirani prebivalci so pri razmišljanju o razvojnih priložnostih občine Velenje postavili turizem na zelo pomembno mesto. Tudi naključno izbrani anketiranci so postavili razvoj turizma kot prvo razvojno priložnost.

Kot glavne probleme v turistični ponudbi navajajo nadpovprečno angažirani občani večjo vključenost občanov, promocijo, prenočišča, odmevne kulturne prireditve, izobraževanje, dobre gostilne, kmečki turizem, obisk občanov na prireditvah, več aktivnosti v povezavi z jezerom, poletni bazen, več dogodkov na odprtem prostoru, zabaviščne parke, celostno podobo, boljše izkoriščanje obstoječih potencialov, ožvitev TRC – Velenje, povezava med Dobrno, Velenjem, Topolšico, Golte, Zgornjo savinjsko dolino.

Prebivalci menijo, da v občini obstajajo turistične oz. kulturne zanimivosti, ki bi jih bilo potrebno obnoviti oz. nanje opozoriti: Vila Bianca, Grad Turn, Šaleški grad, staro Velenje, Velenjski grad, Kotalkališče, jezero, ugrezninsko področje, korzo okrog jezera.

Glede izkoriščenosti potenciala kmetijske proizvodnje, pa vidijo prebivalci priložnosti na področju dopolnilne dejavnosti, ekološki pridelavi, bio-kmetovanju, v turizmu na kmetijah, trženju produktov, ustvarjanju blagovne znamke, prireditvah, vlaganju v ribištvo, pašnikih na prostem, živinoreji, v večjem obsegu mesne proizvodnje, v izkoriščanju toplotne energije (TEŠ), vrtnarstvu, pospeševanju rasti malih kmetij, povezovanju/združevanju kmetijskih površin, v večji promociji in pomoči, podpori mladim kmetom pri investicijah.

Podjetništvo

Glede stanja in ponudbe malega gospodarstva pogrešajo prebivalci subvencije za določene dejavnosti, manjše obrtne dejavnosti: čevljarstvo, šiviljstvo..., storitve, več konkurence. V tej smeri predlagajo boljše pogoje delovanja najmanjših podjetnikov, večjo podporo občine pri ustanavljanju malih podjetij, cenejše parcele, tehnološki park, varstvo otrok na domu, inkubatorje, razvojni center.

Stanovanjska izgradnja

Glede ponudbe stanovanj v občini zaznavajo prebivalci kot največje probleme, da je premalo možnosti za individualno gradnjo, pomanjkanje parcel, predraga stanovanja, premalo velikih stanovanj, ni novih stanovanj. Med predlogi navajajo več neprofitnih stanovanj, lažjo dostopnost mladim družinam, domove za starejše občane, varovana stanovanja za starejše občane ter možnost za širitev parcel za individualne gradnje je v hribih.

b Ključna področja in ukrepi:

Na področju OP gospodarstvo se izvedejo ukrepi in projekti po področjih :

1. Kmetijstvo in turizem (vpliv in podlaga v RRP)

- o *turistične kmetije* oz. kmetije z dopolnilno dejavnostjo (nabor, vpeljava strokovne pomoči do registracije, skupna ponudba, promocija in blagovna znamka, vključitev v obstoječe regionalne ponudbe, trženje, stalni dogodek, tipična kulinarika, narečje, označevanje in kažipot, urejenost ljudi in okolice, prenočišča, izobraževanje, nagrajevanje...);
- o *3 ključne turistične prireditve* s tendenco razvoja in prepoznavnosti (»skok čez kožo« - rudarski dnevi, Pikin festival, Kunigunda, »turizem in energetika«, športni turizem, dnevi na jezeru, »jajčarija«, »grajske noči«, ...);
- o *prenočišča* (priložnosti - delavnice s potencialnimi ponudniki, prostorski plan, Youth Hostel...);
- o *novi turistični programi* (strategija razvoja turizma, za mlade na jezeru, »Sprostitutveno zabavišni park«, »kulturni turizem«, »športni turizem«, »kulinarčni turizem«, obnova etnološke dediščine, adrenalinska doživetja, pohodne poti - »korzo jezero«, programi aktivnih počitnic, gorsko kolesarjenje, kampi v naravi, tradicije, običaji, razgledne točke, ustvarjanje »zgodb«, animiranje in vključevanje občanov – nagradni razpisi, predavanja o dobrih praksah doma in v tujini, gobarski dnevi, trženje narave, »najlepše poti do starih klet«, prenočevanje na senikih, zlata jesen, itd.);
- o *nove vsebine in obnova zgodovinskih znamenitosti* (Šaleški grad, grad Turn, Vila Bianca, »staro Velenje«, Velenjski grad, ugrezninsko področje...).

2. Podjetništvo

- o *nove prostorske možnosti* za razvoj podjetništva (poslovne cone Rudarski dom, Trebuša, Gorenje, Gorica...);
- o *tehnološki park s stanovanji*;
- o *»inovativni razpisi«* ;
- o *finančne vzpodbude* (olajšave za deficitarne storitve);

- *vključitev potencialov v » projekt energetike »;*
- *ustvarjanje pogojev za delo na domu (e-zaselek);*
- *pritegnitev investorjev (katalog možnih investicij v občini, javno-zasebna partnerstva, povezave, promocije...);*
- *aktivno sodelovanje z nosilci razvoja v občini (skupen nastop na razpisih EU...);*
- *mrežni podjetniški inkubator (SAŠA...);*
- *vzpodbujanje obrtnih storitev.*

3. Stanovanjska izgradnja

- *dopolnjevanje prostorskega načrta občine (načrtovanje novih možnosti za individualno stanovanjsko in kombinirano stanovanjsko – poslovno izgradnjo, izbor in promocija najatraktivnejših lokacij, nakup in opremljanje zemljišč tudi s sklepanjem urbanističnih pogodb, Stara vas – sever, Lipa – zahod, Selo, Vinska Gora, Sončni grič, Gorica, Škale – Hrastovec, Šentilj, Tajna, Zg. Šalek...);*
- *vzpodbujanje gradnje energetske varčnih objektov (izobraževanje o uporabi obnovljivih virov energije, sklepanje partnerstev z lokalnim gospodarstvom...);*
- *na ciljno skupino naravnana ponudba gradbenih parcel (ugodni pogoji...);*
- *preureditev zastarelih objektov (neprofitna stanovanja...).*

Kvantificirani cilji v I. stebru (GOSPODARSTVO) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnike za spremljanje uresničevanja strateško razvojnega dokumenta) in izbranimi podatki za opazovanje

Tabela 1: Kvantificirani cilji v I. stebru (gospodarstvo)

Oznaka	Opazovan podatek	2007	CILJI 2025		Ponder
			Realni cilji	Izzivni cilji	
1.	Število prebivalcev 1991 – 33.428 preb. !	34.140			
2.	Število delovnih mest in podjetnikov leto 2000 = 20.205 !	21.903	23.000	X + 1000	10
3.	Št. delovnih mest na domu	0		1000	12
4.	% zaposlenega prebivalstva	44,6 %		50 %	
5.	Površina poslovnih, obrtnih in industrijskih con v občini (v ha)	259	280		
6.	Investicijska naravnost občine 2006 = 0,55	0,43			
7.	Delež proračuna za drobno gospodarstvo in turizem / prebivalca	0,31 €		5,0 €	5
8.	Število prenočišč - postelj	140 / 273	500	600	10
9.	Število nočitev	20.307		30.000	
10.	Število aktivnih turističnih projektov (večdnevni + medn.) TIC	11 + 10	22 + 15	30 + 20	
11.	Število ključnih prireditev – več kot 300 obiskovalcev TIC	17	30	40	5
12.	Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo (T= turizem + ostalo)	1(T) + 9	8(T) + 25 (o)	12 + 30	10
13.	Število družin na stanovanje	1,21	1,21	1,0	
14.	Zadovoljstvo občanov s ponudbo delovnih mest	2,83	4,5		12
15.	Zadovoljstvo občanov s turistično ponudbo	3,00	4,5		12
16.	Zadovoljstvo občanov s ponudbo stanovanj	2,96	4,5		12
17.	Zadovoljstvo občanov s ponudbo malega gospodarstva	2,85	4,5		12

5.2 Cilji in zasnova OP II. steber: promet

a Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva

Prebivalci so transportno infrastrukturo v občini (avtobusni prevozi, urejenost cest, pločnikov, kolesarskih stez...) ocenili z agregirano povprečno oceno 2,96. Pri tem so po posameznih področjih izpostavili naslednje probleme:

- Državne ceste so na splošno v slabem stanju in neurejene (slaba povezava v Avstrijo, CE, LJ in SG, slaba povezava z avtocesto /z ostalimi regijami slabo vzdrževane, luknjaste, preobremenjene, preozke, premajhna pretočnost ob konicah).
- Lokalne ceste in ulice so slabo vzdrževane oz. površno vzdrževane, preozke, neurejene bankine.
- Pločnikov je premalo, so premalo ločeni od cestnega prometa, slabo vzdrževani, težaven je dostop za vozičke, obstajajo klančine, so slabo uporabni, v vaseh jih ni, na njih parkirajo avtomobili.
- Parkirišč ob posameznih objektih (cerkev, pokopališče, kulturni dom, šola, vrtec, zdravstveni dom...) je premalo, ni dovolj parkirišč v centru mesta, neustrezna izkoriščenost prostora (ni parkirnih hiš), kratka modra cona, premalo brezplačnih parkirišč v centru mesta, ni parkirišč za avtobuse, potrebna razširitev parkirišč.
- Kolesarske poti ni ali pa niso zvezne, so neurejene, ni turističnih poti, so le v ožjem predelu mesta, nepregledni so prehodi čez cesto, skupne so kolesarske poti in pločniki, ni kolesarske poti iz mesta do rekreacijskega centra Jezero, so slabo prehodne zaradi robnikov, premalo jih je v okolici Velenja – povezave med naselji in mesti (Velenje, Ravne, Saberice, Skale...).
- Sprehajalne poti niso urejene, potrebne obnove v mestnem parku, niso zvezne, koncentrirane ob jezeru, premalo je klopi, pomanjkanje tematskih poti.
- Kažipoti so prevečkrat zamenjani, pomembni objekti / znamenitosti nimajo tabel, so samo v mestu.
- Splošne pripombe v zvezi s prometom so naslednje: cestna, kolesarska infrastruktura in poti za pešce niso zaključene kot celota, na področju cestnega prometa v zadnjih 15 let ni bilo nič narejenega, izboljšanje prometne infrastrukture je ključno za nadaljnji razvoj občine in njenega gospodarstva, obnova posameznih odsekov lokalnih cest je bila nepremišljena predvsem z vidika postavitve parkirišč, ki onemogočajo preglednost, pomanjkljivi so urbanistični načrti (ni predvidena obvoznica okoli mesta, da bi se izognili tranzitnemu prometu).

Dostopnost do telefona, interneta, kableskega sistema, GSM signala so ocenili z agregirano povprečno oceno 4,24, pri čemer je TV signal (kabelska TV) draga in ima premalo programov. Internet - Velenje bi lahko bilo v celoti brezžično. Več Wi-Fi točk. Manjka optika. Premalo je »internetnih« lokalov. Ustrezne povezave so le v mestu. GSM signal - ponekod je moten. Telefonski sistem je star, slaba možnost nadgradnje.

Glede povezanosti občine z drugimi kraji (avtobus, vlak...) izpostavljajo občani zlasti premalo rednih linij vlakov in neustrezne avtobusne povezave, ni povezave s vlakom do Ljubljane; ob sobotah, nedeljah in praznikih so vozni redi neuskklajeni; problematične so povezave do Ljubljane in Celja.

b Ključna področja in ukrepi

Na področju OP Promet se izvedejo ukrepi in projekti na področjih:

1. Prometna infrastruktura

- *državne ceste* (akcijski načrt, partnerstva, obvoznica, 3. razvojna os, varnost, vključenost strategije razvoja...);
- *občinske ceste* (prioritete in zadovoljstvo občanov – prilagoditev NRP, izdelava dolgoročne strategije obnove cest, krožišč in mostov, partnerstva, skladnost z strateško razvojnim dokumentom, transparentnost vzdrževanja...);
- *javna parkirišča* (ključni objekti, letna analiza mirujočega prometa v občini, strategija partnerstev, prioritete, garažne hiše...);
- *pločniki, bankine, sprehajalne poti, javna razsvetljava* (strategija, prioritete, zadovoljstvo občanov, varnost, energetska varčnost...);
- *kolesarske steze* (planiranje, sofinanciranje, partnerstva, regijske povezave, NRP, označevanje, promocija, storitve in ponudba...);
- *kažipotni in označevanje* (načrt vseh lokacij, enoten pristop oblikovanja, prioritete ureditve, vključevanje pravnih subjektov in občanov...);
- *vzdrževanje* (določitev standardov, preglednost, obveščanje, servis za informiranje občanov – povratne informacije...).

2. Javni prevoz

- *avtobusne povezave* (spremljanje analize potreb, avtobusna postaja, javni mestni promet, javno zasebno partnerstvo...);
- *železniški promet* (hiter potniški vlak v smeri jug in sever, prevzem celotnega tovornega prometa...);
- *zasebni prevozniki* (taxi ipd.- dopolnilna dejavnost...).

3. Telekomunikacije

- *dostopnost do interneta, TV in telefonskega signala* na območju celotne občine (»Velenje – e-mesto, partnerstva, upravljanje, financiranje, informiranje, izobraževanje, e-točke, ...).

Kvantificirani cilji v II. stebru (PROMET) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnike za spremljanje uresničevanja strateško razvojnega dokumenta) in izbranimi podatki za opazovanje

Tabela: Kvantificirani cilji v II. stebru (promet)

Oznaka	Opazovan podatek	2007	CILJI 2025		Ponder
			Realni cilji	Izzivni cilji	
1.	Dolžina urejenih državnih cest (km)	39,4	65		5
2.	Dolžina asfaltiranih občinskih cest (km)	195	220	235	10
3.	Dolžina pločnikov (v km - brez con za pešce)	30	40	50	
4.	Število javnih parkirnih mest	950	1000		
5.	Garažne hiše	1	5		13
6.	Dolžina urejenih kolesarskih stez (km) brez peš cone	10,2	30	50	12
7.	Zadovoljstvo občanov z urejenostjo cest in ulic	2,81	4,5		15
8.	Zadovoljstvo občanov z urejenostjo pločnikov in parkirišč	2,97	4,5		15
9.	Zadovoljstvo občanov z dostopnostjo do telekomunikacij	4,24	4,5		15
10.	Zadovoljstvo občanov z javnim prevozom	2,49	4,5		15
11.	Proračunski odhodki za promet/prebivalca[1]	80 €			

5.3 Cilji in zasnova OP III. steber: okolje

a Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva

Pri posameznih področjih so prebivalci navedli naslednje probleme:

- Javne površine: vandalizem, fasade stanovanjskih blokov, problem psov, potrebno je ohranjati čim več zelenih površin v centru.
- Ravnanje z odpadki: ni razvrščanja odpadkov, enaka cena za ločeno in običajno zbiranje odpadkov, odvoz smeti je predrag, osveščanje občanov glede ločenega zbiranja odpadkov, slabo urejeno ločeno zbiranje odpadkov, predvsem v gospodinjstvu, ekološki otoki se ne praznijo pravočasno, konec 2008 je mesto še vedno brez deponije komunalnih odpadkov.
- Oskrba z vodo: preveč klora, voda je predraga, preveč je finančnih obremenitev, včasih ima slab vonj, potrebni so števcji za vsako gospodinjstvo v blokih.
- Kanalizacija in čistilne naprave: previsoka cena, plačevati je treba vse dajatve, čeprav kanalizacije ni, ob obilnem dežju kanalizacija ne požira, na Paškem Kozjaku še ni urejena.
- Čistost potokov in jezer: v reko Pako se mečejo odpadki, Industrija, V jezeru se poleti kopa preveč ljudi, niso pa urejeni tuši in WC, jezera so ogrožena zaradi bližine kmetijstva - vnos organskih snovi, zaraslost potokov in reke.
- Kakovost zraka: kriv je promet, vpliv TEŠ – zaradi tega ERICO ne daje pravih rezultatov, industrija, prezračevanje rudnika (v nočnih urah so velike koncentracije smrada), ureditev zračnega jaška Pesje, preveč vonja po žveplu ob nizkem zračnem pritisku.
- Stanje hrupa: v centru ob prometnicah, potrebne bi bile zelene zvočne ograde ob večjih cestah, lokali delujejo preko obratovalnega časa, nemir ponoči.
- Urejenost pokopališč: Šmartno je neurejeno, nehumana je vežica, lahko bi uredili tudi staro pokopališče, nujen ukrep bi bil že sedaj uvedba enosmernega prometa, ne le ob 1. novembru.

Glede **vključenosti občanov v urejevanje okolja** bi bilo potrebno več izobraževanja oziroma spodbujanja občutkov za urejeno okolje. Premalo je sodelovanja občanov v čistilnih akcijah in ločenem zbiranju odpadkov. Problemi se pojavljajo pri blokih, skupnih stanovanjskih hišah. Pohvala pa gre društvom: ribiči, lovci. So večkratne akcije, da se zagotovijo zabojniki, ki jih plača občina. O okolju odloča predvsem TEŠ in PV, ni zelene alternative. Priložnosti pa občani vidijo v večjem spodbujanju in morda tudi kakšni nagradi bolj aktivnim, urediti bi bilo treba vzgojo v vrtcih, šoli, doma, urediti zadeve z odloki. Nov šolski predmet: ekologija.

b Ključna področja in ukrepi

Na področju OP Okolje se izvedejo ukrepi in projekti na področjih :

1. Področje varstva okolja (sledenje politikam EU)

- o *ravnanje z odpadki* (ločeno zbiranje odpadkov, eko-otoki, regijsko odlagališče, projekti energetskega izkoriščanja odpadkov, izobraževanje in informiranje občanov, partnerstva...);
- o *čistilne naprave* (dolgoročno načrtovanje, informiranje in izobraževanje, partnerstva, obnova starih kanalizacijskih sistemov, NRP, usklajenost s strateško razvojnim dokumentom občine, ohranjanje biodiverzitete...);
- o *vodooskrba* (nabor in zaščita virov, prioritete izgradnje novih sistemov, NRP, regijski projekti, načrt obnove zastarelih sistemov, izobraževanje občanov o racionalni porabi vode...);
- o *javne površine* (standardi urejenosti in uporabe – sankcije, operativni plani vzdrževanja, zelenice, pokopališča, vzpostavitev odgovornosti, informiranje in izobraževanje, projekti za urejeno in čisto okolje - vključevanje občanov – udeleženci, aktivnosti, animacije, motivacijski ukrepi, fakultativni predmet v OŠ o ekologiji...).

2. Področje energetike (sledenje politikam EU)

- o *projekti za zmanjšanje porabe energije* (strategija uporabe obnovljivih virov energije, izobraževanje in informiranje, »sončni park«, partnerstva, vključevanje podjetništva in industrije, subvencije in olajšave, izračun potenciala v občini in regiji, vključevanje gospodinjstev, inovativni razpisi in nagrade, dogodki, primeri dobre prakse, trajnostni energetski razvoj Velenja;
- o »Future Public Energy«, »Celovit energetski management«, izobraževalno središče Erico...);
- o *oskrba s plinom* (program, alternative, javno zasebno partnerstvo...);
- o *proizvodnja energije* (analiza možnih izkoristkov naravnih virov, »sončna elektrarna«, samooskrba, inovativni razpisi, izobraževanje....).

3. Prostorsko planiranje

- o *prilagoditev občinskega prostorskega načrta* (potencialom, viziji in strateško razvojnemu dokumentu, vzpostavitev katastrov....).

Kvantificirani cilji v III. stebru (OKOLJE) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnike za spremljanje uresničevanja strateško razvojnega dokumenta) **in izbranimi podatki za opazovanje**

Tabela: Kvantificirani cilji v III. stebru (okolje)

Oznaka	Opazovan podatek	2007	CILJ 2025		Ponder
			Realni cilji	Izzivni cilji	
1.	% gospodinjstev vključenih v org. odvoz odpadkov	97		100	10
2.	% gospodinjstev priključenih na javni vodovod	96		100	10
3.	% gospodinjstev priključenih na ČN	85		100	10
4.	% vključenih gospodinjstev pri uporabi obnovljivih virov energ.	0		10	10
5.	<u>Zadovoljstvo občanov:</u>				
	javne površine	3,53	4,5		10
	ravnanje z odpadki	3,07	4,5		5
	oskrba z vodo	4,07	4,5		5
	kanalizacija in ČN	3,76	4,5		5
	čistost potokov in jezer	3,20	4,5		5
	kakovost zraka	2,97	4,5		5
	stanje hrupa	3,21	4,5		5
	urejenost pokopališč	3,70	4,5		5
	vključenost občanov v urejenost okolja	3,26	4,5		10
	prostorski plan občine	3,35	4,5		5
6.	Proračunski odhodki za okolje / prebivalca	79 €			

5.4 Cilji in zasnova OP IV. steber: izobraževanje

a Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva

Glede ustreznosti šolskih objektov in otroških vrtcev navajajo občani premajhne športne površine, predvsem telovadnice. Starejši objekti so slabo vzdrževani. Ni vrtca za otroke s posebnimi potrebami. Potrebna je temeljita prenova objektov in ureditev okolice vrtcev. Energetsko so zgradbe katastrofalne.

Izvajanju in vsebini izobraževalnih procesov prebivalci očitajo uniformiranost vzgoje. Za izobraževanje odraslih bo treba nameniti več sredstev, da bo izobraževanje za y generacijo cenejše. Slabo je povezovanje osnovnih šol. Vzgoja in učni program premalo vzgaja otroka v pravega človeka (spoštljivega, kulturnega, delovnega...). Ni izobraževanja tujih jezikov od 1. razreda dalje na podružničnih šolah

Vzpodbuditi bi morali večjo vključenost šol in vrtcev v družbeno življenje kraja. Šole bi lahko bile bolj »odprte«, se več vključevale v lokalno okolje, morale bi biti bolj prisotne v javnem življenju, kulturnih prireditvah in v medijih. Več želje bi morali pokazati - kaj zmorejo in znajo. Šole naj svoje telovadnice in druge prostore dajejo na razpolago občanom. Učenci bi lahko sodelovali pri očiščevalnih akcijah. Predvsem srednješolci (gimnazijci) so premalo vključeni v družabno življenje.

b Ključna področja in ukrepi

Na področju OP Izobraževanje se izvedejo ukrepi in projekti na področjih :

1. Predšolska vzgoja

- o *pogoji delovanja* (vzdrževanje objektov, igrišča, igrala, učinkovita energetska poraba, varnost, subvencije, olajšave – stimulacije, informiranje, posebne potrebe...);
- o *čas obratovanja* (prilagoditev razmeram v občini!);
- o *vključenost v življenje lokalne skupnosti* (priprava letnih programov, koordinacija – sodelovanje , projekti » otroci učijo starše«...).

2. Izobraževanje

- o *pogoji delovanja* (program obnove dograditve in vzdrževanja šol, projekt energetske učinkovitosti, dostop, varnost...),
- o *vsebina dela* (sofinanciranje fakultativnih vsebin, s katerimi se zasleduje vizija občine, projekt popoldanskih delavnic s starši (tuji jeziki, računalništvo, tehnika, ročne spretnosti, urejanje okolja, kulinarika...), vključevanje v projekte lokalne skupnosti...),

- o *projekti* (Visokošolsko izobraževalno središče regije, multikulturni center inovativnih razvojnih vsebin, »Humanopolis«, »Kreativno mesto ustvarjalnih potencialov«, »Mladi raziskovalci za razvoj Šaleške doline«, »Pro Mobility«, Regijski center za evropsko mobilnost strokovnega kadra, Dnevni center za otroke in mladostnike, IKT svetovanje, »Virtualno omrežje mladih izumiteljev«...).

Kvantificirani cilji v IV. stebru (IZOBRAŽEVANJE) do leta 2025 s ponderji (pomembnost vpliva na kazalnike za spremljanje uresničevanja strateško razvojnega dokumenta) **in izbranimi podatki za opazovanje**

Tabela: Kvantificirani cilji v IV. stebru (izobraževanje)

Oznaka	Opazovan podatek	2007	CILJ 2025		Ponder
			Realni cilji	Izzivni cilji	
1.	Število vpisanih otrok v vrtec (iz MOV)	1026			
2.	Število vpisanih otrok v OŠ (iz MOV)	2593			
3.	Število dijakov (iz MOV)	1100		1100	
4.	Število študentov (rednih iz MOV)	1418			
5.	% visokošolsko izobraženih prebivalcev	5 %		7,5 %	10
6.	Število srednješolskih programov	33		30	
7.	Število visokošolskih programov	0		6-7	15
8.	Število šolskih objektov	20		18	
9.	Število izobraževalnih programov za odrasle	50-60		50-60	
	<u>Zadovoljstvo občanov :</u>				
10.	Ustreznost objektov (vrtci in šole)	3,46	4,5		34
11.	Ustreznost izvajanja vsebin v vrtcih	3,82	4,5		12
12.	Ustreznost izvajanja vsebin v šolah	3,88	4,5		6
13.	Vključenost v življenje lokalne skupnosti	3,46	4,5		23
14.	Skupaj odhodki za izobraževanje/ prebivalca (brez in)	135 €			

5.5 Cilji in zasnova OP V. steber: kakovost življenja

a Elementi s stališča zaznavanja prebivalstva

Nadpovprečno angažirani prebivalci so na delavnicah po posameznih področjih kakovosti življenja v občini navedli naslednje pripombe:

- Zdravstvena oskrba: Premalo zdravnikov, problematičen je delovni čas. Manjka prijaznosti medicinskih sester pri naročanju na preglede. Čakalne vrste, pasivni odnos do pacientov. Samo zdravstveni dom - operacije oz. bolnišnična oskrba obstaja le v sosednjih občinah. Manjkajo nekatere specializirane ambulante.
- Kulturno dogajanje: Kulturne prireditve so samo na nivoju alternativne in ljubiteljske kulture. Dovolj ponudbe, premalo odziva. Manjka interes občanov kar je posledica strukture gospodarstva. Pomanjkanje diskotek oz. objektov za mlajše generacije. Mladina nima prave zabave v Velenju.
- Možnost športa in rekreacije: Premalo objektov na pravih lokacijah. Ni zunanjega bazena. Preveč povezano z denarjem. Kolesarskih označenih poti ni. Premalo organiziranih oblik rekreacije za otroke. Premalo športnih društev predvsem za dekleta.
- Socialne aktivnosti: Ni dnevnih centrov za starejše. Pomoč na domu starejšim je potrebna. Potreben je dom za ostarele. Pasivnost prebivalstva.
- Varnost bivanja: Določeni predeli niso varni za nočne sprehode zaradi tolpa. Ogroženost zaradi agresivnih tujcev.
- Medsosedski odnosi: Premalo druženja. Slaba povezanost tujcev in domačinov.
- Duhovna oskrba: Primerljiva mesta imajo stolne cerkve, v Velenju pa je na tem področju vaško razvita infrastruktura, tako za RKC, kakor za pravoslavno ali muslimansko versko dejavnost.

b Ključna področja in ukrepi

Na področju OP kvaliteta življenja se izvede ukrepe in projekte na naslednjih področjih:

1. Kultura

- *objekti* (Večnamenski prireditveni center, multikulturni center, vzdrževanje, upravljanje, koordinacija....);
- *projekti* (»Evropska kulturna prestolnica«, projekti za vzpodbujanje želje po druženju, negovanje tradicije, običajev, jezika, vrednot, oblačil, partnerstva, kulturni turizem, »naša dediščina«, ..);
- *3 ključne prepoznavne prireditve* (koordinacija izvajalcev, razpisi, vključevanje domačih potencialov, združevanje raznovrstnih dogodkov v festival, multikulturne vsebine...).

2. Šport

- *športni objekti* (vzdrževanje, obnova, varnost, upravljanje, »smučarsko skakalni center«, »multi center za adrenalinske športe«, Športni kompleks Center, Jezerska marina s čolnarno, »Vodni zabavišni park«...);
- *vzpostavitev sistema za športne družabne dogodke* (športna zveza, medkrajevna srečanja, povezanost v tekmovalne sisteme, izobraževanje, vključenost šol...).

3. Zdravstvena oskrba

- *ukrepi za povečanje števila zdravnikov* (koncesije, subvencije, stanovanje, štipendije, prostorski pogoji...);
- *preventiva* (izobraževanje, dogodki, otroci učijo odrasle...);
- *nove vsebine* (bolnišnica, specializirane ambulante, obratovalni čas...).

4. Varnost bivanja

- *projekti za dvigovanje občutka varnosti* (predavanja policije v šoli in občanom, vzpostavitev sistema medsebojne informiranosti, projekt povečanja kontrole prometne varnosti, motivacijske nagrade...);
- *gasilska društva* (ustreznost pogojev delovanja, hidranti, izobraževanje, družabni dogodki...).

5. Medsosedski odnosi

- *projekti druženja* (EU projekt »sosedski dan«, sistem vzpodbude, pomoč pri organizaciji, motivacija (stimulacija skupnih projektov urejanja okolja, turistične ponudbe ipd...).

6. Sociala

- *pomoč ogroženim družinam, starejšim občanom in invalidom* (center za socialno delo, obveščanje, informacije, družinske svetovalnice, dnevni center za starejše, dom za ostarele...).

Kvantificirani cilji v V. stebru (KVALITETA ŽIVLJENJA) do leta 2025 s ponderji in izbranimi podatki za opazovanje

Tabela: Kvantificirani cilji v V. stebru (kvaliteta življenja)

Oznaka	Opazovan podatek	2007	CILJ 2025		Ponder
			Realni cilji	Izzivni cilji	
1.	Kultura (št. ključnih prireditev na leto)			3	
2.	Skupaj odhodki za kulturne dejavnosti/prebivalca-brez inv.	29 €		50	
3.	Športne površine - m ² / prebivalca	1,88	3,50	4,00	7
4.	Skupaj odhodki za šport in rekreacijo/prebivalca –brez inv.	20,08 €	60	70	
5.	Število zdravnikov na 1000 prebivalcev	0,8	1,04	1,1	10
6.	Skupaj odhodki za zdravstvo / prebivalca - brez. Inv.	12 €		15	
7.	Število postelj v domovih za ostarele	190	340	400	12
8.	Skupaj odhodki za socialno varnost / prebivalca – brez inv.	14,5 €			
9.	% števila prebivalcev mlajših od 15 let	13,2 %			
10.	% števila prebivalcev starejših od 65 let	11,3 %			
	<u>Zadovoljstvo občanov:</u>				
11.	zdravstvena oskrba	3,37	4,5		13
12.	kulturno dogajanje in udejstvovanje	3,84	4,5		10
13.	možnost športa in rekreacije	3,91	4,5		10
14.	socialne aktivnosti	3,22	4,5		5
15.	oskrba prebivalcev	3,66	4,5		8
16.	duhovna oskrba	3,62	4,5		5
17.	medsosedski odnosi	3,30	4,5		5
18.	varnost bivanja	3,09	4,5		15
19.	Odhodki za javni red in varnost / prebivalca brez inv.	8 €			

6 Vpeljava kazalnikov za spremljanje izvajanja strateškega razvojnega dokumenta

6.1 Nabor kazalnikov

Ker je strateški razvojni dokument občine zastavljen tako, da se v skladu z osnutkom vizije pripravijo zasnove operativnih strateških programov za 5 področij (gospodarstvo, promet, okolje, izobraževanje, kakovost življenja), smo se odločili, da oblikujemo 5 agregatnih kazalnikov, po enega za vsak OPP, pri čemer bo vsak sestavljen iz večjega števila podkriterijev (podkazalnikov):

1. **Gospodarski kazalnik** upošteva vlaganja občine v turizem, kmetijstvo in drobno gospodarstvo ter industrijo, na drugi strani pa tudi kvantitativno izraža pridobitve iz teh vlaganj kot so nova prenočišča, nove turistične kmetije, nova delovna mesta in podjetniki, nove poslovne cone, nova stanovanja ipd.) in ga sestavljajo naslednji podkriteriji:

Tabela: Gospodarski kazalnik

Oznaka	Opis	Vir	Utež podkriterija v gospodarskem kazalniku
K 1-1	Število delovnih mest in podjetnikov	SURS	10 %
K 1-2	Število delovnih mest na domu	občina	12 %
K 1-3	Odhodki občinskega proračuna za drobno gospodarstvo in turizem na prebivalca (v €)	občina	5 %
K 1-4	Število prenočišč (postelj) v občini	občina	10 %
K 1-5	Število ključnih prireditev (več kot 300 obiskovalcev)	Občina-TIC	5 %
K 1-6	Število kmetij z dopolnilno dejavnostjo	občina	10 %
K 1-7	Zadovoljstvo občanov s ponudbo delovnih mest	anketa	12 %
K 1-8	Zadovoljstvo občanov s turistično ponudbo	anketa	12 %
K 1-9	Zadovoljstvo občanov s stanjem na področju ponudbe stanovanj	anketa	12 %
K 1-10	Zadovoljstvo občanov s ponudbo malega gospodarstva	anketa	12 %

2. **Prometni kazalnik** upošteva vlaganja občin v ceste, pločnike, kolesarske poti, parkirišča, na drugi strani pa tudi kvantitativno izražene rezultate investicij (v km ali m² ipd.) ter zadovoljstvo občanov s stanjem na tem področju in ga sestavljajo naslednji podkriteriji:

Tabela: Prometni kazalnik

Oznaka	Opis	Vir	Utež podkriterija v prometnem kazalniku
K 2-1	Dolžina urejenih državnih cest (km)	občina	5 %
K 2-2	Dolžina asfaltiranih občinskih cest (km)	občina	10 %
K 2-3	Garažne hiše	občina	13 %
K 2-4	Dolžina urejenih kolesarskih stez brez peš cone (km)	občina	12 %
K 2-5	Zadovoljstvo občanov z urejenostjo cest in ulic	anketa	15 %
K 2-6	Zadovoljstvo občanov z urejenostjo pločnikov in parkirišč	anketa	15 %
K 2-7	Zadovoljstvo občanov z dostopnostjo do telekomunikacij	anketa	15 %
K 2-8	Zadovoljstvo občanov z javnim prevozom	anketa	15 %

3. **Okoljski kazalnik** upošteva vlaganja občine v prostorske plane, čistilne naprave in kanalizacijska omrežja, vodovodna omrežja, na drugi strani pokritost občine s temi atributi ter zadovoljstvo občanov in ga sestavljajo naslednji podkriteriji:

Tabela: Okoljski kazalnik

Oznaka	Opis	Vir	Utež podkriterija v okoljskem kazalniku
K 3-1	Delež gospodinjstev vključenih v organiziran odvoz odpadkov (%)	občina	10 %
K 3-2	Delež gospodinjstev priključenih na javni vodovod (%)	občina	10 %
K 3-3	Delež gospodinjstev priključenih na čist. napravo (%)	občina	10 %
K 3-4	Delež gospodinjstev - uporabnikov obnovljivih virov energije (%)	občina	10 %
K 3-5	Zadovoljstvo občanov z urejenostjo javnih površin	anketa	10 %
K 3-6	Zadovoljstvo občanov z ravnanjem z odpadki	Anketa	5 %
K 3-7	Zadovoljstvo občanov z oskrbo z vodo	Anketa	5 %
K 3-8	Zadovoljstvo občanov s kanalizacijo in čist. napravo	Anketa	5 %
K 3-9	Zadovoljstvo občanov s čistostjo potokov in jezer	Anketa	5 %
K 3-10	Zadovoljstvo občanov s kakovostjo zraka	Anketa	5 %
K 3-11	Zadovoljstvo občanov s stanjem hrupa	Anketa	5 %
K 3-12	Zadovoljstvo občanov z urejenostjo pokopališč	Anketa	5 %
K 3-13	Ocena vključenosti občanov v urejenost okolja	Anketa	10 %
K 3-14	Zadovoljstvo občanov s prostorskim planom občine	Anketa	5 %

4. **Kazalnik izobraževanje** upošteva poleg vlaganj občine v šolstvo in otroško varstvo še demografsko strukturo posebej pri vpisu otrok v vrtec in šolo, predvsem pa tudi zadovoljstvo občanov s temi institucijami in ga sestavljajo naslednji podkriteriji:

Tabela: Kazalnik izobraževanje

Oznaka	Opis	Vir	Utež podkriterija v kazalniku izobraževanja
K 4-1	% visokošolsko izobraženih prebivalcev	SURS	10 %
K 4-2	Število visokošolskih izobraževalnih programov	občina	15 %
K 4-3	Zadovoljstvo občanov z ustreznostjo objektov vrtcev in šol	Anketa	34 %
K 4-4	Zadovoljstvo občanov z delom in vsebino v otroških vrtcih		12 %
K 4-5	Zadovoljstvo občanov z delom in vsebino v šolah	Anketa	6 %
K 4-6	Zadovoljstvo občanov z vključenostjo šol v življenje lokalne skupnosti	Anketa	23 %

4. **Kazalnik kakovosti življenja** odraža na eni strani angažiranost proračuna na kulturnem, športnem, socialnem, zdravstvenem in na področju varnosti, na drugi strani pa tudi zadovoljstvo občanov s temi storitvami in ga sestavljajo naslednji podkriteriji:

Tabela: Kazalnik kakovosti življenja

Oznaka	Opis	Vir	Utež podkriterija v kazalniku kakovosti življenja
K 5-1	Površine namenjene za športno dejavnost (m2/ preb.)	občina	7 %
K 5-2	Število zdravnikov na 1000 prebivalcev	občina	10 %
K 5-3	Število postelj v domovih za ostarele	občina	12 %
K 5-4	Zadovoljstvo občanov z zdravstveno oskrbo	Anketa	13 %
K 5-5	Zadovoljstvo občanov s kulturnim dogajanjem	Anketa	10 %
K 5-6	Zadovoljstvo občanov z možnostjo za šport in rekreacijo	Anketa	10 %
K 5-7	Zadovoljstvo občanov s socialnimi aktivnostmi	Anketa	5 %
K 5-8	Zadovoljstvo občanov z oskrbo	Anketa	8 %
K 5-9	Zadovoljstvo občanov z duhovno oskrbo	Anketa	5 %
K 5-10	Zadovoljstvo občanov z medsosledskimi odnosi	Anketa	5 %
K 5-11	Zadovoljstvo občanov z varnostjo bivanja	Anketa	15 %

6.2 Grafični prikaz kazalnikov

Pri spremljanju kazalnikov v bodoče bomo uporabili računalniški program Expert Choice, ki je napravljen za metodo AHP. Vsota vrednosti vseh alternativ glede na posamezni kriterij je 1, zato se lahko s spreminjanjem vzorca končne vrednosti alternativ spreminjajo.

Agregatne indekse lahko izračunavamo po različnih metodah (npr. faktorska analiza, metoda glavnih komponent, sistemske enačbe, večkriterijske metode). Pri večkriterijskih metodah, ki temeljijo na določanju uteži kriterijem, skupine strateških ciljev oz. indikatorjev njihovega doseganja poimenujmo kriteriji; v našem primeru so to: gospodarstvo, promet in komunikacije, okolje, izobraževanje in kakovost življenja. Pri vsakem kriteriju so naštet podkriteriji. Pomembnost podkriterijev glede na posamezen kriterij smo določili z neposrednim določanjem uteži, ki je temeljilo na strokovnih presojah oziroma viziji in vrednotah občanov. Vsota uteži podkriterijev glede na kriterij je ena (npr. v primeru treh podkriterijev $0,3 + 0,2 + 0,5 = 1$, kar pomeni, da ima prvi podkriterij 30 % ponder, drugi 20 % in tretji 50 %, skupaj torej 100 %).

Vrednosti glede na podkriterij na najnižji ravni smo merili na dva načina:

- z neposrednim vnosom (vnesemo npr. ustrezno oceno od 1 do 5, ki smo jo pridobili na osnovi ankete);
- z vrednostnimi funkcijami, in sicer linearnimi (glede na podatke vzorca ali fiktivne alternative določimo podatek, ki ima vrednost 0, in podatek, ki ima vrednost 1).

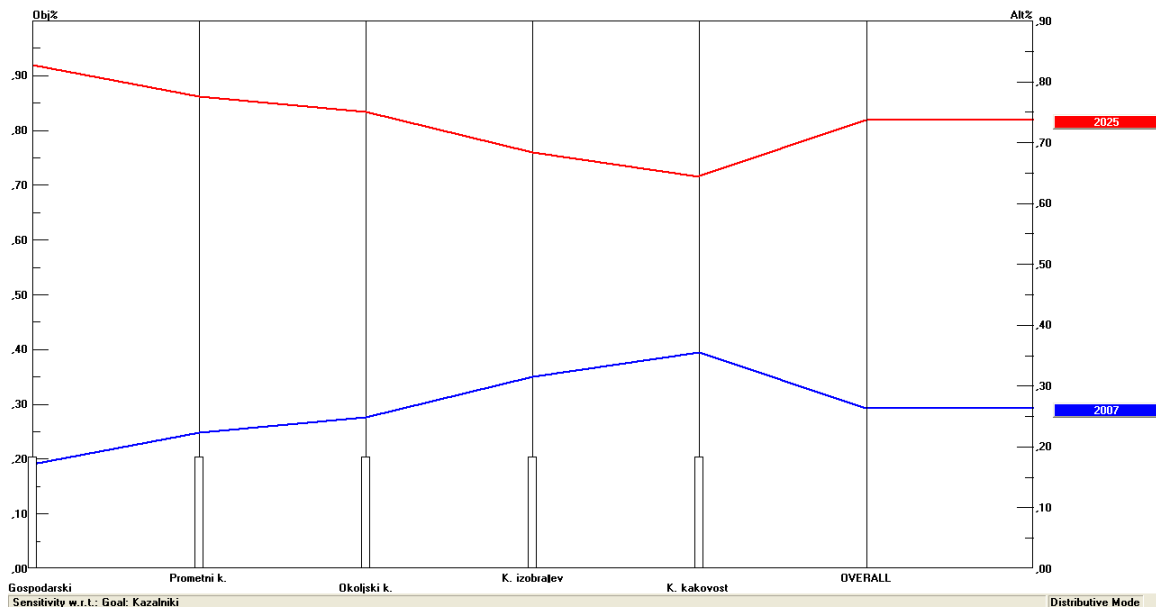
Vsako leto bomo grafično spremljali vsakega izmed 5 agregatnih kazalnikov posebej, tako da bo jasno razvidno gibanje posameznih podkriterijev.

Oblikovanje agregatnih indeksov po področjih OP za obdobje 2007 - 2025

Za spremljanje agregatnih kazalnikov po letih smo nastavili koordinatni sistem, s katerim je možno primerjati dejanske letne vrednosti z vrednostmi v predhodnih letih med stanjem pred izvajanjem strateškega dokumenta (leto 2007) in letom, na katerega je naravnana vizija občine (leto 2025), kjer je **končna vrednost za leto 2007** 0,263; za **2025** pa **0,737**. Vrednost agregatnih kazalnikov leta 2025 smo izračunali tako, da smo vanje vnesli kvantitativne cilje, ki so opredeljeni v poglavju 5.

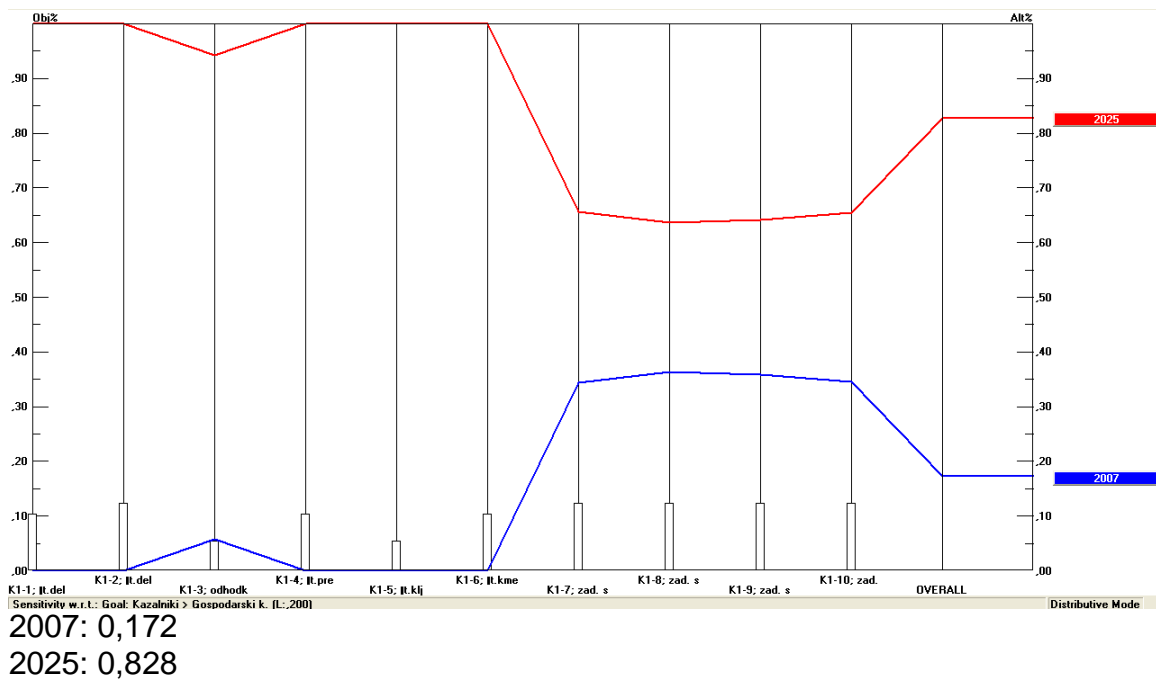
Spodnja slika prikazuje posamezne vrednosti alternativ po posameznem kazalniku, pri čemer so uteži za vse enake.

Graf: Vrednosti vseh agregatnih kazalnikov

AGREGATNI KAZALNIK »GOSPODARSTVO« S PODKAZALNIKI

Graf: Vrednosti agregatnega kazalnika »Gospodarstvo« leta 2007 in 2025

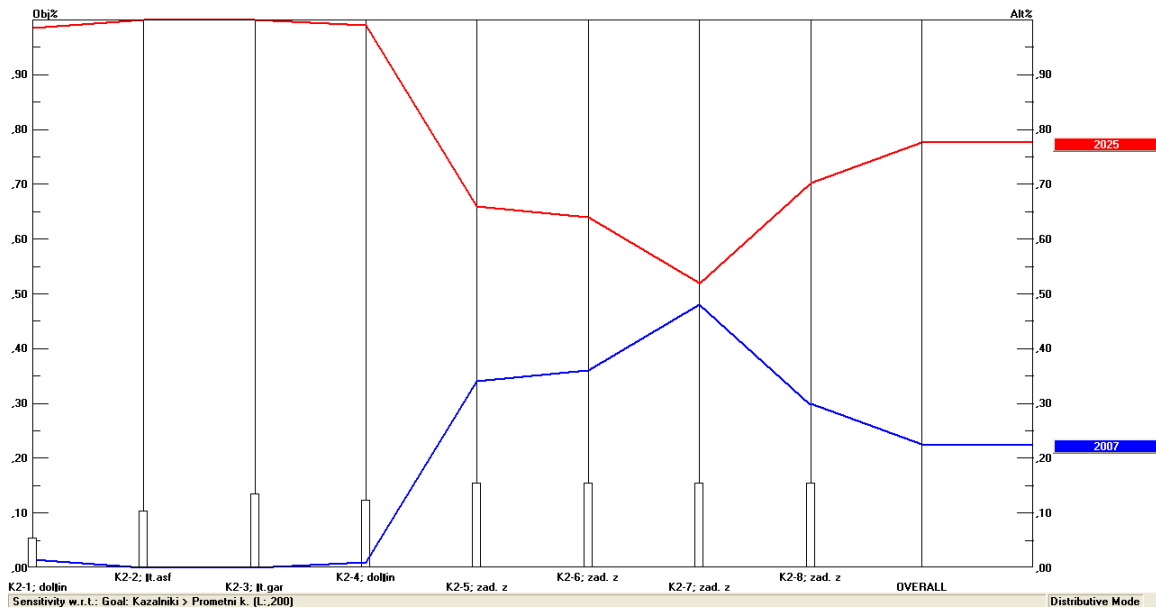

Graf: Gibanje gospodarskega kazalnika do leta 2025

AGREGATNI KAZALNIK »PROMET« S PODKAZALNIKI

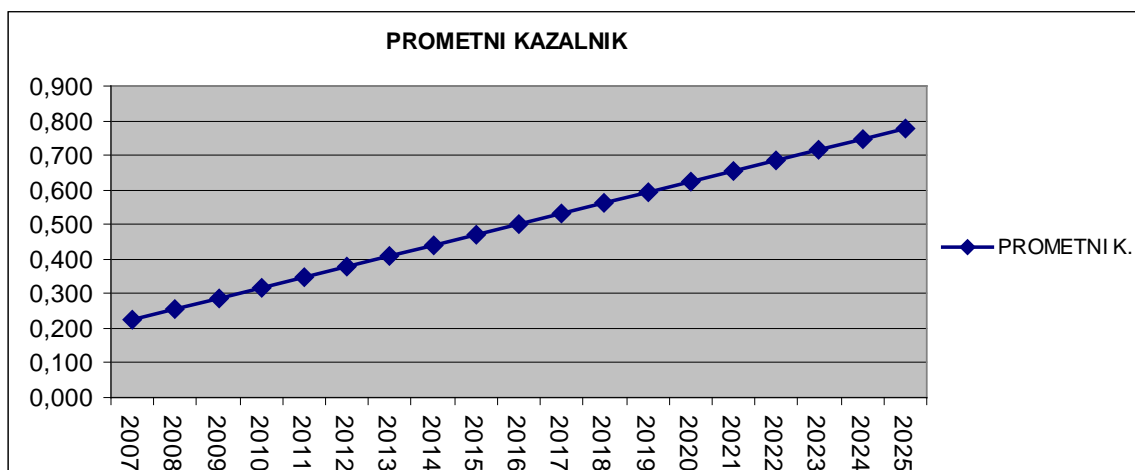
Graf: Vrednosti agregatnega kazalnika »Promet« leta 2007 in 2025

2007: 0,224

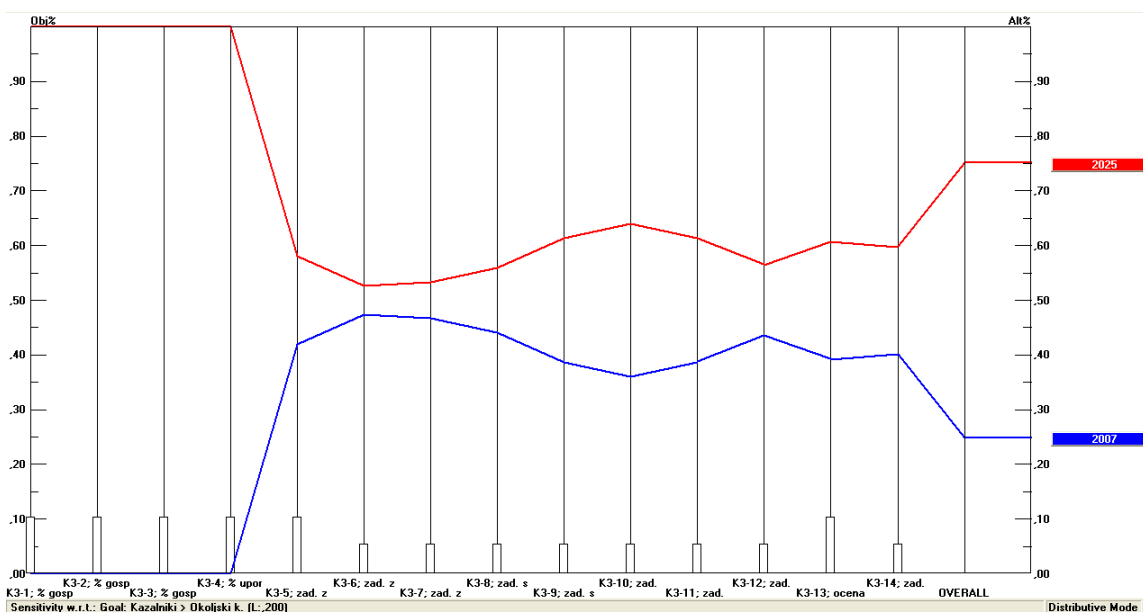
2025: 0,776

Graf: Gibanje prometnega kazalnika do leta 2025

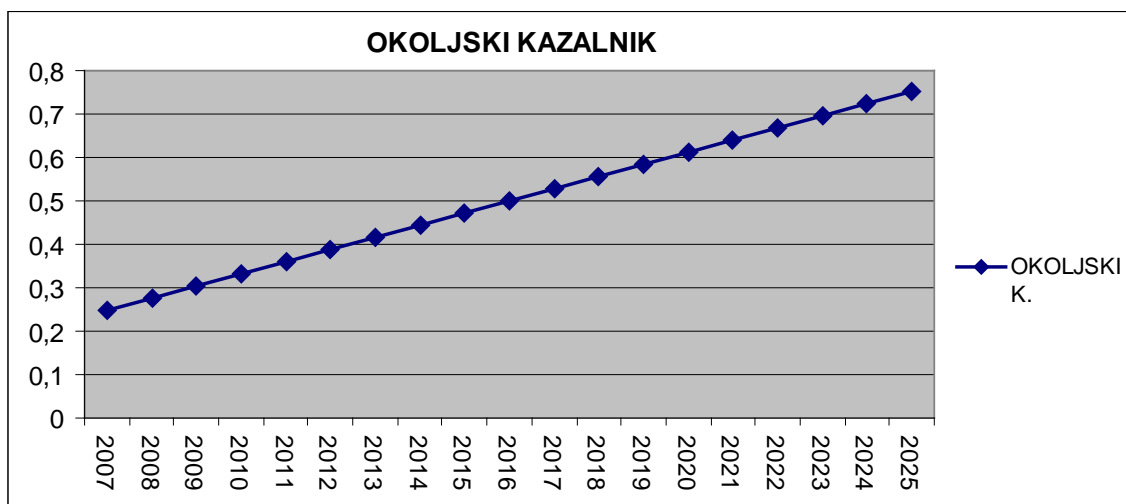

AGREGATNI KAZALNIK »OKOLJE« S PODKAZALNIKI

Graf: Vrednosti agregatnega kazalnika »Okolje« leta 2007 in 2025

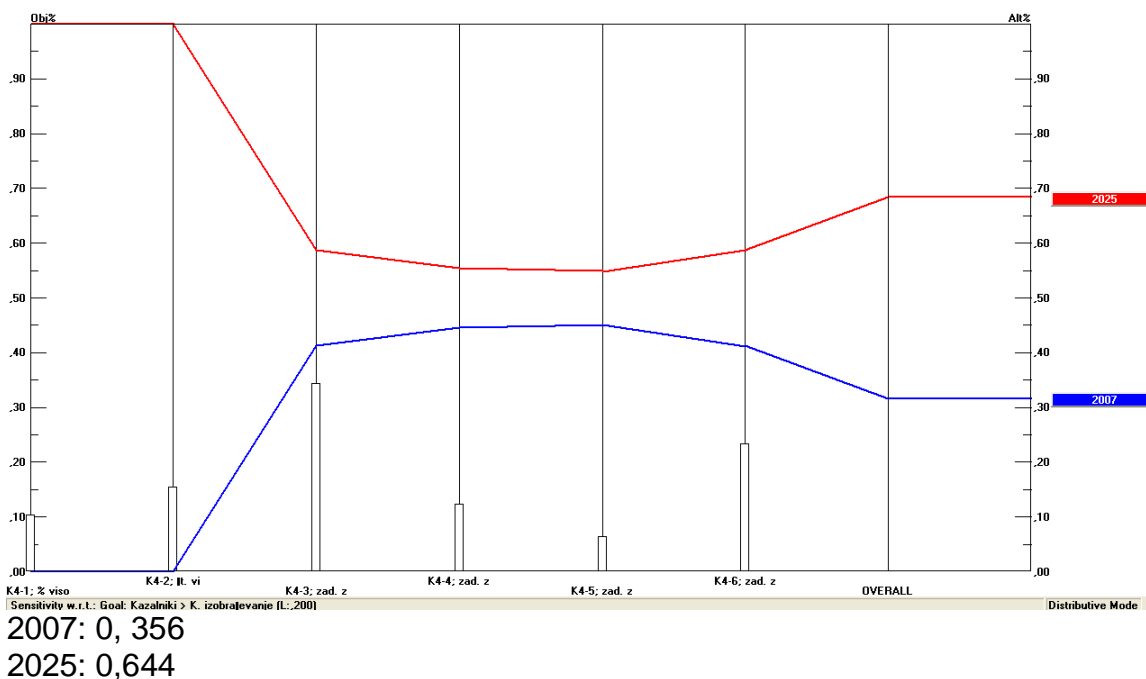

Graf: Gibanje okoljskega kazalnika do leta 2025

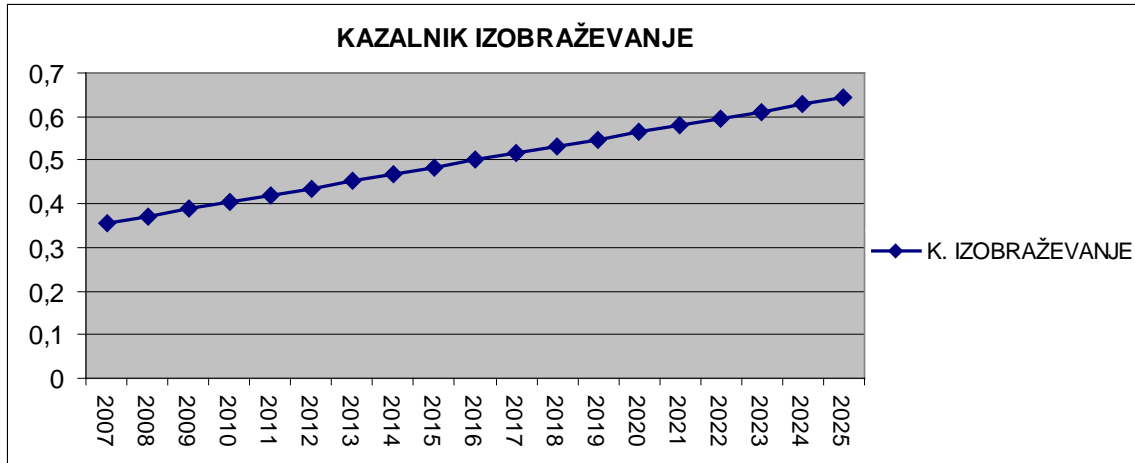

AGREGATNI KAZALNIK »IZOBRAŽEVANJE« S PODKAZALNIKI

Graf: Vrednosti agregatnega kazalnika »Izobraževanje« leta 2007 in 2025

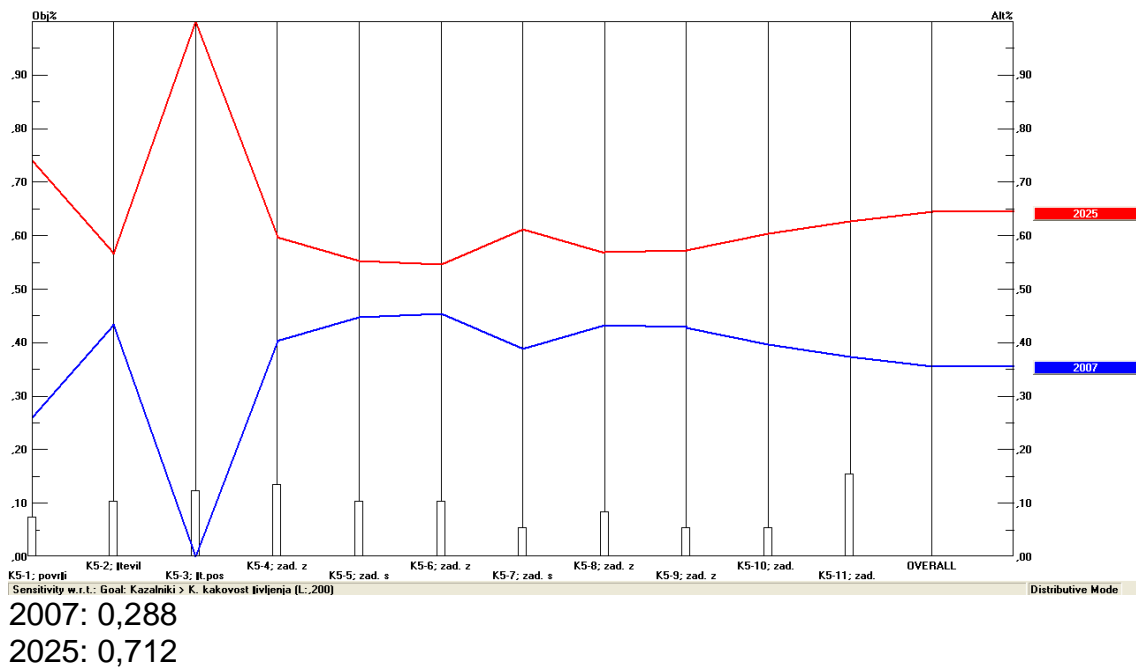

Graf: Gibanje izobraževalnega kazalnika do leta 2025

AGREGATNI KAZALNIK »KAKOVOST ŽIVLJENJA« S PODKAZALNIKI

Graf: Vrednosti agregatnega kazalnika »Kakovost življenja« leta 2007 in 2025

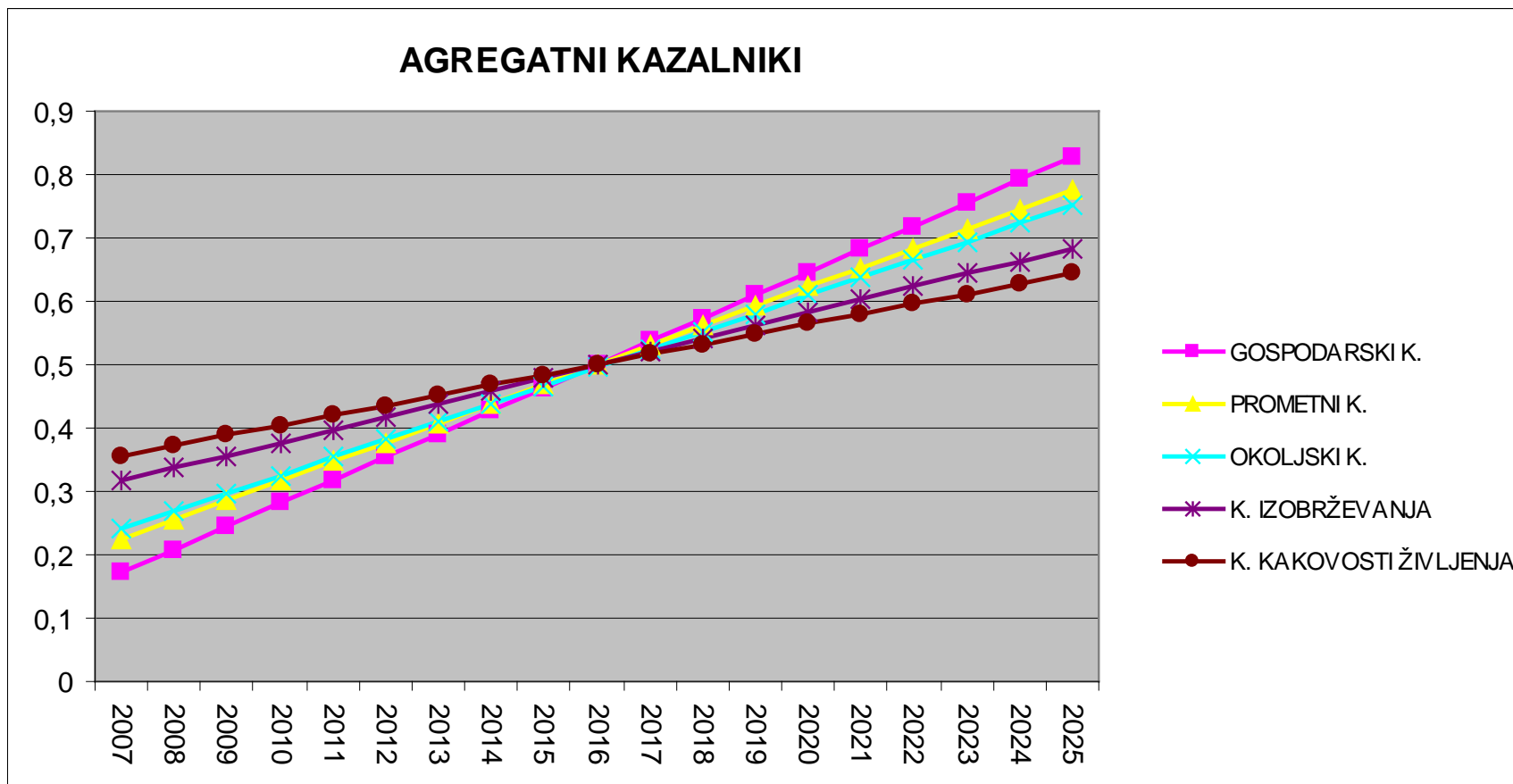
Graf: Gibanje kazalnika »Kakovost življenja« do leta 2025

Vrednosti vseh petih agregatnih kazalnikov leta 2007 in 2025

V kolikor obe vrednosti (2007 in 2025) povežemo s premico, dobimo naslednje trende, ki jih bomo morali zasledovati z letnim izvajanjem operativnih programov.

Graf: Prikaz povečevanja vrednosti petih agregatnih kazalnikov do leta 2025

Absolutne vrednosti agregatnih kazalnikov in podkazalnikov po posameznih letih v obdobju 2007 – 2025 pa so naslednje:

LETO	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
GOSPODARSKI K.	0,172	0,208	0,245	0,281	0,318	0,354	0,391	0,427	0,464	0,500	0,536	0,573	0,609	0,646	0,682	0,719	0,755	0,792	0,828
K 1-1	21.90 3	21.96 4	22.02 5	22.08 6	22.14 7	22.20 8	22.26 9	22.33 0	22.39 1	22.45 1	22.51 2	22.57 3	22.63 4	22.69 5	22.75 6	22.81 7	22.87 8	22.93 9	23.00 0
K 1-2	0	56	111	167	222	278	333	389	444	500	556	611	667	722	778	833	889	944	1.000
K 1-3	0,31	0,57	0,83	1,09	1,35	1,61	1,87	2,13	2,39	2,66	2,92	3,18	3,44	3,70	3,96	4,22	4,48	4,74	5,00
K 1-4	273	286	298	311	323	336	349	361	374	386	399	412	424	437	450	462	475	487	500
K 1-5	17	18	18	19	20	21	21	22	23	23	24	25	26	26	27	28	29	29	30
K 1-6	10	11	13	14	15	16	18	19	20	22	23	24	25	27	28	29	30	32	33
K 1-7	2,83	2,92	3,02	3,11	3,20	3,29	3,39	3,48	3,57	3,67	3,76	3,85	3,94	4,04	4,13	4,22	4,31	4,41	4,50
K 1-8	3,00	3,08	3,17	3,25	3,33	3,42	3,50	3,58	3,67	3,75	3,83	3,92	4,00	4,08	4,17	4,25	4,33	4,42	4,50
K 1-9	2,96	3,05	3,13	3,22	3,30	3,39	3,47	3,56	3,64	3,73	3,82	3,90	3,99	4,07	4,16	4,24	4,33	4,41	4,50
K 1-10	2,85	2,94	3,03	3,13	3,22	3,31	3,40	3,49	3,58	3,68	3,77	3,86	3,95	4,04	4,13	4,23	4,32	4,41	4,50
PROMETNI K.	0,224	0,255	0,285	0,316	0,347	0,377	0,408	0,439	0,469	0,500	0,531	0,561	0,592	0,623	0,653	0,684	0,715	0,745	0,776
K 2-1	39,40	40,82	42,24	43,67	45,09	46,51	47,93	49,36	50,78	52,20	53,62	55,04	56,47	57,89	59,31	60,73	62,16	63,58	65,00
K 2-2	195,0	196,4	197,8	199,2	200,6	201,9	203,3	204,7	206,1	207,5	208,9	210,3	211,7	213,1	214,4	215,8	217,2	218,6	220,0
K 2-3	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	3	4	4	4	4	5	5	5
K 2-4	10,2	11,30	12,40	13,50	14,60	15,70	16,80	17,90	19,00	20,10	21,20	22,30	23,40	24,50	25,60	26,70	27,80	28,90	30,00
K 2-5	2,81	2,90	3,00	3,09	3,19	3,28	3,37	3,47	3,56	3,66	3,75	3,84	3,94	4,03	4,12	4,22	4,31	4,41	4,50
K 2-6	2,97	3,06	3,14	3,23	3,31	3,40	3,48	3,57	3,65	3,74	3,82	3,91	3,99	4,08	4,16	4,25	4,33	4,42	4,50
K 2-7	4,24	4,25	4,27	4,28	4,30	4,31	4,33	4,34	4,36	4,37	4,38	4,40	4,41	4,43	4,44	4,46	4,47	4,49	4,50
K 2-8	2,49	2,60	2,71	2,83	2,94	3,05	3,16	3,27	3,38	3,50	3,61	3,72	3,83	3,94	4,05	4,17	4,28	4,39	4,50
OKOLJSKI K.	0,249	0,277	0,305	0,333	0,361	0,388	0,416	0,444	0,472	0,500	0,528	0,556	0,584	0,612	0,639	0,667	0,695	0,723	0,751
K 3-1	97,00	97,17	97,33	97,50	97,67	97,83	98,00	98,17	98,33	98,50	98,67	98,83	99,00	99,17	99,33	99,50	99,67	99,83	100,0 0
K 3-2	96,00	96,22	96,44	96,67	96,89	97,11	97,33	97,56	97,78	98,00	98,22	98,44	98,67	98,89	99,11	99,33	99,56	99,78	100,0 0
K 3-3	85,00	85,83	86,67	87,50	88,33	89,17	90,00	90,83	91,67	92,50	93,33	94,17	95,00	95,83	96,67	97,50	98,33	99,17	100,0 0
K 3-4	0,00	0,56	1,11	1,67	2,22	2,78	3,33	3,89	4,44	5,00	5,56	6,11	6,67	7,22	7,78	8,33	8,89	9,44	10,00
K 3-5	3,53	3,58	3,64	3,69	3,75	3,80	3,85	3,91	3,96	4,02	4,07	4,12	4,18	4,23	4,28	4,34	4,39	4,45	4,50
K 3-6	3,07	3,15	3,23	3,31	3,39	3,47	3,55	3,63	3,71	3,78	3,86	3,94	4,02	4,10	4,18	4,26	4,34	4,42	4,50

K 3-7	4,07	4,09	4,12	4,14	4,17	4,19	4,21	4,24	4,26	4,29	4,31	4,33	4,36	4,38	4,40	4,43	4,45	4,48	4,50
K 3-8	3,76	3,80	3,84	3,88	3,92	3,97	4,01	4,05	4,09	4,13	4,17	4,21	4,25	4,29	4,34	4,38	4,42	4,46	4,50
K 3-9	3,20	3,27	3,34	3,42	3,49	3,56	3,63	3,71	3,78	3,85	3,92	3,99	4,07	4,14	4,21	4,28	4,36	4,43	4,50
K 3-10	2,97	3,06	3,14	3,23	3,31	3,40	3,48	3,57	3,65	3,74	3,82	3,91	3,99	4,08	4,16	4,25	4,33	4,42	4,50
K 3-11	3,21	3,28	3,35	3,43	3,50	3,57	3,64	3,71	3,78	3,86	3,93	4,00	4,07	4,14	4,21	4,29	4,36	4,43	4,50
K 3-12	3,70	3,74	3,79	3,83	3,88	3,92	3,97	4,01	4,06	4,10	4,14	4,19	4,23	4,28	4,32	4,37	4,41	4,46	4,50
K 3-13	3,26	3,33	3,40	3,47	3,54	3,60	3,67	3,74	3,81	3,88	3,95	4,02	4,09	4,16	4,22	4,29	4,36	4,43	4,50
K 3-14	3,35	3,41	3,48	3,54	3,61	3,67	3,73	3,80	3,86	3,93	3,99	4,05	4,12	4,18	4,24	4,31	4,37	4,44	4,50
K. IZOBRAŽEVANJE	0,356	0,372	0,388	0,404	0,420	0,436	0,452	0,468	0,484	0,500	0,516	0,532	0,548	0,564	0,580	0,596	0,612	0,628	0,644
K 4-1	5,00	5,14	5,28	5,42	5,56	5,69	5,83	5,97	6,11	6,25	6,39	6,53	6,67	6,81	6,94	7,08	7,22	7,36	7,50
K 4-2	0	0	1	1	2	2	2	3	3	4	4	4	5	5	5	6	6	7	7
K 4-3	3,46	3,52	3,58	3,63	3,69	3,75	3,81	3,86	3,92	3,98	4,04	4,10	4,15	4,21	4,27	4,33	4,38	4,44	4,50
K 4-4	3,82	3,86	3,90	3,93	3,97	4,01	4,05	4,08	4,12	4,16	4,20	4,24	4,27	4,31	4,35	4,39	4,42	4,46	4,50
K 4-5	3,88	3,91	3,95	3,98	4,02	4,05	4,09	4,12	4,16	4,19	4,22	4,26	4,29	4,33	4,36	4,40	4,43	4,47	4,50
K 4-6	3,46	3,52	3,58	3,63	3,69	3,75	3,81	3,86	3,92	3,98	4,04	4,10	4,15	4,21	4,27	4,33	4,38	4,44	4,50
K.KAK.ŽIVLJENJA	0,288	0,312	0,335	0,359	0,382	0,406	0,429	0,453	0,476	0,500	0,524	0,547	0,571	0,594	0,618	0,641	0,665	0,688	0,712
K 5-1	1,88	1,97	2,06	2,15	2,24	2,33	2,42	2,51	2,60	2,69	2,78	2,87	2,96	3,05	3,14	3,23	3,32	3,41	3,50
K 5-2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
K 5-3	190	198	207	215	223	232	240	248	257	265	273	282	290	298	307	315	323	332	340
K 5-4	3,37	3,43	3,50	3,56	3,62	3,68	3,75	3,81	3,87	3,94	4,00	4,06	4,12	4,19	4,25	4,31	4,37	4,44	4,50
K 5-5	3,84	3,88	3,91	3,95	3,99	4,02	4,06	4,10	4,13	4,17	4,21	4,24	4,28	4,32	4,35	4,39	4,43	4,46	4,50
K 5-6	3,91	3,94	3,98	4,01	4,04	4,07	4,11	4,14	4,17	4,21	4,24	4,27	4,30	4,34	4,37	4,40	4,43	4,47	4,50
K 5-7	3,22	3,29	3,36	3,43	3,50	3,58	3,65	3,72	3,79	3,86	3,93	4,00	4,07	4,14	4,22	4,29	4,36	4,43	4,50
K 5-8	3,66	3,71	3,75	3,80	3,85	3,89	3,94	3,99	4,03	4,08	4,13	4,17	4,22	4,27	4,31	4,36	4,41	4,45	4,50
K 5-9	3,62	3,67	3,72	3,77	3,82	3,86	3,91	3,96	4,01	4,06	4,11	4,16	4,21	4,26	4,30	4,35	4,40	4,45	4,50
K 5-10	3,30	3,37	3,43	3,50	3,57	3,63	3,70	3,77	3,83	3,90	3,97	4,03	4,10	4,17	4,23	4,30	4,37	4,43	4,50
K 5-11	3,09	3,17	3,25	3,32	3,40	3,48	3,56	3,64	3,72	3,79	3,87	3,95	4,03	4,11	4,19	4,26	4,34	4,42	4,50

Prof. Dr. Ferik & Partner d.o.o.
Management consultants
München • Maribor

